

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

Katedra českého jazyka

Motivace volby jména dětí cizinců a dětí z národnostně smíšených
rodin žijících v českém prostředí

Motivations for foreigners and mixed families living in the Czech
Republic when choosing children's names

Vedoucí bakalářské práce:

doc. PhDr. Eva Hájková, CSc.

Autorka bakalářské práce:

Eva Manderlová

U Váhy 162/1, Praha 8, 184 00

Specializace v pedagogice, ČJ – D

Prezenční studium

Rok dokončení bakalářské práce:

2012

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury.

V Praze dne 10. 4. 2012

Eva Manderlová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala doc. PhDr. Evě Hájkové, CSc., za cenné rady a připomínky, které přispěly k dokončení práce. Poděkování patří také všem, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření, a všem, kteří mě při psaní práce podporovali a umožnili mi ji tak dokončit.

1 Obsah

1	Obsah.....	1
2	Úvod.....	4
2.1	Literatura k tématu práce	4
2.2	Metodologie.....	5
2.3	Cíl práce	5
3	Rodné/křestní jméno	7
3.1	Pojem rodného/křestního jména	7
3.2	Termín „rodné/křestní jméno“	7
4	Rozdělení jmen podle původu	9
4.1	Slovanská jména	9
4.2	Neslovanská jména	9
4.2.1	Hebrejská jména	10
4.2.2	Latinská jména.....	10
4.2.3	Řecká jména	10
4.2.4	Germánská jména	11
4.2.5	Románská jména.....	11
4.2.6	Jména jiného původu	12
5	Motivace volby jména	12
5.1	Volba jména ovlivněna rodinnou tradicí.....	13
5.2	Volba jména ovlivněna náboženstvím	14
5.3	Volba jména ovlivněna jazykovými vlivy	15
5.4	Volba jména ovlivněna prostředím.....	16
5.5	Volba jména ovlivněna vzděláním a sociálním postavením	16
5.6	Volba jména ovlivněna společenskou oblibou některých jmen	17
5.7	Volba jména ovlivněna oblibou populárních osobností.....	18

6	Jméno jako svědectví doby	18
7	Volba cizího rodného jména v českém prostředí	19
7.1	Přejímání cizích jmen	19
7.2	Volba cizího jména	20
7.3	Začlenění cizích jmen do češtiny.....	21
7.4	Spojení cizího rodného/křestního jména s příjmením	22
8	Pravidla zápisu do matriky	23
8.1	Zápis cizojazyčné podoby jmen	24
8.2	Zápis dvou jmen	24
9	Příprava šetření	25
9.1	Dotazník	25
9.2	První verze dotazníku	26
9.3	Popis vzorku respondentů	27
9.4	Průběh šetření	27
10	Výsledky šetření.....	28
10.1	Rozdělení respondentů podle kontinentů	28
10.1.1	Evropa	28
10.1.1.1	Střední Evropa.....	28
10.1.1.2	Východní Evropa.....	30
10.1.1.3	Jihovýchodní Evropa	32
10.1.1.4	Jižní Evropa.....	33
10.1.1.5	Západní Evropa	34
10.1.2	Asie	36
10.1.3	Afrika	37
10.1.4	Amerika.....	39
10.2	Srovnání „evropských a mimoevropských“ výsledků.....	41

10.3	Rozdělení respondentů podle délky jejich pobytu v České republice.....	42
10.3.1	Délka pobytu respondentů v ČR nepřesahující pět let.....	42
10.3.2	Délka pobytu respondentů v ČR pět až deset let.....	43
10.3.3	Délka pobytu respondentů v ČR přesahující deset let.....	43
10.4	Národnostně smíšené rodičovské dvojice a motivace volby dvou jmen.....	44
11	Závěr.....	45
12	Seznam literatury	48
13	Elektronické zdroje	48
14	Resumé	49
15	Summary.....	49
16	Klíčová slova	51
17	Přílohy	52
17.1	Příloha č. 1: Dotazník k bakalářské práci	52

2 Úvod

Pro svou bakalářskou práci jsem si zvolila téma Motivace volby jména dětí cizinců a dětí z národnostně smíšených rodin žijících v českém prostředí. Myslím si, že v současné době již není cizinec žijící v českém prostředí ojedinělým jevem. Zároveň si ale nejsem jistá, zda tuto situaci dostatečně vnímáme a z hlediska českého jazyka se jí zabýváme. O to víc mě oslovila problematika volby jmen dětí, které nemají rodiče původem z České republiky. Přesto ale tyto děti v českém prostředí žijí, vyrůstají, studují a později třeba i pracují.

2.1 Literatura k tématu práce

Stěžejní literaturou při zpracování mé bakalářské práce budou knihy, studie a články Miloslavy Knappové, která se již mnoho let zabývá problematikou volby a užívání rodných/křestních jmen a sama také ověřuje podoby jmen a příjmení pro zápis do matričních záznamů. Nejvíce budu čerpat z knihy *Jak se bude vaše dítě jmenovat?* Z obsahu této publikace považuji pro svou práci za významnou především kapitolu „Čím je ovlivňována volba jména“. V ní Miloslava Knappová představuje různé typy motivací volby jména. Další odborné poznatky mi jistě poskytnou i kapitoly „Jakými jmény se nazýváme“, „Vývoj našich jmen“ a „Která jména lze v ČR zapisovat do matriky“. Určitě využiji také seznam např. vietnamských jmen, který je v této knize uveden.

Dalším autorem několika odborných prací, které se vztahují k rodným/křestním jménům, je František Kopečný. K jeho knize *Průvodce našimi jmény* napsal úvod Vladimír Šmilauer. Právě v této části Kopečného knihy získám teoretické znalosti. Šmilauer zde srozumitelně vysvětluje pojem rodného/křestního jména, termín „rodné/křestní jméno“, dále představuje vývoj našich jmen a stručně popisuje také motivace jmen.

Existuje velké množství publikací, odborných prací, studií či článků, které se zabývají problematikou volby jména obecně. V žádné z těchto publikací a prací jsem ale nenarazila na jakoukoli zmínku týkající se problematiky volby jména dětí cizinců. Publikací zabývajících se cizími vlastními jmény užívanými v současné době u nás také není málo. V žádné jsem ale nenarazila na zmínku, která by se týkala národnosti rodičů při volbě jména pro potomka. V dostupných publikacích se národnost rodičů při výběru jména nebere v úvahu.

I proto mě toto téma oslovilo. Možná s tím souvisí také vývoj situace volby jmen v posledních letech. Můžeme si všimnout, že častěji než například před čtyřiceti, padesáti nebo šedesáti lety se u nás dnes objevují jména cizího původu – v počestělych nebo dokonce i nepřijatých/původních (tedy cizích) podobách.

2.2 Metodologie

Ještě předtím, než se budu věnovat samotné motivaci volby jména dětí cizinců a dětí z národnostně smíšených rodin, bych ráda zmínila jména jako taková, jejich rozdělení podle původu (viz kapitola 4). Dále teoreticky představím jednotlivé možnosti motivace volby jména. Volba jména může být ovlivněna např. rodinnou tradicí, náboženstvím, jazykovými vlivy, prostředím, vzděláním a sociálním postavením rodičů, společenskou oblibou některých jmen nebo oblibou populárních osobností.

Praktická část bakalářské práce bude založena na informacích získaných z dotazníkového šetření. Tuto cestu považuji za nejvhodnější. Sestavila jsem dotazník, který se skládal z celkem jedenácti jak otevřených, tak uzavřených otázek. Předpokládám, že se mi většina rozdaných dotazníků vrátí zpátky vyplněná. Ještě před zadáním práce jsem totiž zjišťovala, kolik rodičů by bylo ochotných se mého výzkumu zúčastnit. Díky tomu jsem si také mohla vytvořit přibližnou představu o počtu jmen, která budu moci do šetření zahrnout. Na základě informací zjištěných z dotazníků pak budou představována jednotlivá zjištění. Informace získané z dotazníkového šetření nebudu dále ověřovat např. pomocí dílčích rozhovorů.

2.3 Cíl práce

Hlavním cílem mé bakalářské práce (jak už sám název napovídá) je zjistit, čím a do jaké míry se rodiče cizích národností žijící na území České republiky nechávají při volbě jména pro svého potomka/potomky ovlivnit.

Dalším mým cílem je nalézt společné nebo naopak odlišné rysy motivací jmen u rodičů různých národností. Existuje samozřejmě možnost nahlížení na dotazníky a informace v nich z hlediska jednotlivých kontinentů, popř. menších oblastí, ze kterých rodiče pocházejí. Vzhledem k vyššímu počtu dotazníků odevzdaných rodiči, kteří jsou z Evropy, se v tomto případě zaměřím na rozdělení do menších oblastí. V těchto oblastech pak budu

hledat (jak jsem již uvedla výše) shodné i odlišné rysy motivací jmen. Předpokládám, že (v rámci jednotlivých států i celé Evropy) existují motivace shodné. Na zbylé dotazníky poskytnuté rodiči, kteří nepocházejí z Evropy, pak budu nahlížet v rámci jednotlivých kontinentů. Nakonec budu porovnávat dotazníky vybraných „neevropských národností“ s „národnostmi evropskými“. Také jsem přesvědčená o tom, že se mohou objevit stejné (nebo alespoň velmi podobné) motivace v dotaznicích rodičů např. z Afriky, Ameriky a Asie.

Zaměřím se taktéž na délku pobytu rodičů cizích národností na našem území. Jako hranici zvolím dobu pěti a deseti let. Domnívám se totiž, že by tento fakt mohl mít velký vliv při motivaci výběru jména. Předpokládám, že rodiče žijící v ČR např. více než pět let by mohli být ovlivněni českým prostředím více než rodiče, kteří zde žijí podstatně kratší dobu (v řádech měsíců až např. dvou, tří let). Rodiče žijící na našem území déle by tudíž mohli více tíhnout ke jménům „českým“. Tuto svou domněnku bych ráda ověřila.

Motivaci volby jména můžeme zkoumat také s ohledem na fakt, že existují rodiny/rodičovské páry národnostně smíšené; zde může právě různá národnost a odlišná kultura hrát při výběru jména velkou roli. Dalším cílem práce bude i využití možnosti volby dvou jmen, kterou povoluje náš právní řád. Jsem přesvědčená o tom, že na podobný případ narazím. Taková možnost totiž může být jakýmsi východiskem právě v případě, kdy jsou rodiče každý jiné národnosti.

Vedle toho je možné zkoumat motivaci volby jmen s ohledem na věk rodičů. Tento pohled na problematiku je posledním z mých cílů. Domnívám se, že rodiče dnes již dospělých jedinců mohli být ovlivněni jinými skutečnostmi než rodiče v současné době malých dětí, proto bych tento svůj předpoklad ráda ověřila.

O potvrzení/vyvrácení všech předpokladů a domněnek se pokusím v praktické části své práce.

3 Rodné/křestní jméno

3.1 Pojem rodného/křestního jména

Myslím, že by bylo vhodné si alespoň stručně objasnit, co vlastně rodné, popř. křestní jméno je a co tento pojem znamená a zahrnuje.

Rodné (nebo také křestní) jméno je osobní jméno, které na rozdíl od příjmení není dědičné. Je zvoleno z určitého repertoáru jmen, je udělováno všem narozeným jedincům a následně zapisováno do matrik. Od 1. ledna 1950 se rodná jména zapisují do civilních matrik, dříve bylo běžné zapisovat je do matrik církevních. V minulosti plnilo (a u mnoha lidí samozřejmě plní dodnes) funkci rodného jména jméno křestní, které je udělováno při křtu. Postupem času se ale v občanském a veřejnosprávním kontextu prosadil nábožensky neutrální výraz „rodné jméno“. Důležité je, že jméno slouží k sociální, občanské a právní identifikaci. V závislosti na neustálém obnovování těchto jmen se v nich mohou odrážet společenské obměny doby, kulturní proudy a podobně.

Vladimír Šmilauer rozlišuje rodná jména z hlediska stavovského (tato jména se dále dělí na jména vyhrazená panovníkům, jména šlechtická, měšťanská, inteligentská, venkovská) a zeměpisného (a to i v rámci jednoho národa; např. oblíbená jména Julie na Moravském Slovensku). Jména se ale mění především průběhem doby.¹

Rodná jména jsou silně citově zabarvena a vytvářejí mnoho expresivních podob (tzv. jmen domácích, hypokoristik). Zabarvení vzniká tím, že jsou jednotlivá rodná jména v kruhu rodiny užívána jako jména jediná.

Můžeme ještě zmínit, že „tato silná vázanost na prostředí a citové zabarvení působí velké potíže např. při překladech.“²

3.2 Termín „rodné/křestní jméno“

Obecně lze říci, že tento termín není v češtině zatím dostatečně ustálen.

---

¹ Srov. ŠMILAUER, Vladimír. Úvodem. In KOPEČNÝ, František. *Průvodce našimi jmény*. Praha: Academia, 1991. s. 9.

² Tamtéž. s. 9.

Úřední termín *jméno* je používán v předpisech pro matrikáře nebo v úředních formulářích. Tento termín je ale jednoznačný jen ve spojení se slovem *příjmení* (toto je běžné právě v již zmíněných úředních formulářích). Bez spojení se slovem „příjmení je pak jméno pouhým synonymem k pojmenování nebo názvu.“³

V křesťanských církvích se užívá termín *křestní jméno* (Taufname, nom de baptême) z důvodu udělování tohoto jména při křtu. Je ale otázkou, jestli rozšiřovat platnost tohoto termínu i na nekřtěné jedince. Podle Hájkové jsme „užívání termínu křestní jméno i v souvislosti s pojmenováním jedinců nepokřtěných mohli v minulosti zaznamenat, je však zcela neopodstatněné“.⁴

Ani užití termínu *osobní jméno* není zrovna šťastné a vhodné. Přesto, že jej používá např. Slovník spisovného jazyka českého, nemění to nic na tom, že „v antroponomastice znamená osobní jméno všechny druhy jmen, které nosí jedinec“⁵ (pojem *osobní jméno* lze tedy chápat jako významem nadřazený pojem, který zahrnuje nejen rodné jméno a příjmení, ale případně i přezdívkou).

V češtině se neustálilo ani rozlišování jména podle pozice. V jiných jazycích se ale označení podle polohy používá často (v němčině *Vorname*, ve francouzštině *prénom*, v maďarštině, která má obrácené pořadí, *utónév* – „zadní jméno“)⁶. V češtině ovšem tohoto způsobu kvůli existenci termínu *příjmení* nelze využít.

Začal se proto zavádět termín *rodné jméno* (který se postupně ustálil), „a to obdobou podle poměru termínů „křestní list“: „rodný list“⁷. Terminologická otázka se tak zdála být vyřešena. V současné době ale spolu s trendem vícejmennosti vyvstává opět podobný terminologický problém.

---

³ Srov. ŠMILAUER, Vladimír. Úvodem. In KOPEČNÝ, František. *Průvodce našimi jmény*. Praha: Academia, 1991. s. 9.

⁴ HÁJKOVÁ, Eva. Posuny v oblibě a užívání jména v současnosti. In KVÍTKOVÁ, Naděžda. *Vlastní jméno jako prostředek sociální symboliky*. Praha: Univerzita Karlova – Pedagogická fakulta, 2004. s. 7.

⁵ ŠMILAUER, Vladimír. Úvodem. In KOPEČNÝ, František. *Průvodce našimi jmény*. Praha: Academia, 1991. s. 10.

⁶ Srov. tamtéž. s. 10.

⁷ Tamtéž. s. 10.

4 Rozdělení jmen podle původu

Má práce je zaměřena na jména dětí cizinců a dětí z národnostně smíšených rodin, tudíž je velmi pravděpodobné, že se vedle jmen „českých“ objeví i jména „cizí“. Rozhodla jsem se zařadit tuto kapitolu, protože je s ohledem na téma práce důležité znát kořeny jednotlivých jmen. Tyto kořeny mohou ovlivnit volbu jmen a nezáleží na tom, jestli jméno vybírají rodiče české nebo jiné národnosti. Díky společným kořenům se posléze může objevit jméno „cizí“ (v našem prostředí nepoužívané), které bude odvozeno od stejného základu jako jméno u nás užívané běžně.

4.1 Slovanská jména

Slovanská jména užívaná na našem území pocházejí převážně z období, kdy převládala jednojmennost. Taková jména jsou většinou složena ze dvou významových základů a původně měla vyjadřovat různá přání, představy, touhy (po kladných vlastnostech). V dnešní češtině mezi takto složená jména můžeme řadit rodná/křestní jména končící v mužských podobách -mil (Bohumil), -mír (Vladimír), -slav (Jaroslav), -mysl (Přemysl) apod. Výše zmíněné platí taktéž pro ženské podoby těchto jmen. Postupem času se jména zkracovala, díky tomuto jevu se dnes např. můžeme setkat jak se jmény Radoslav, Miloslav, tak s jejich zkrácenými podobami – Radek, Miloš.⁸

V praslovanských dobách neexistovala jen jména složená ze dvou základů, ale také jména „jednoduchá“, která užíval prostý lid. Tato jména povětšinou označovala různé lidské vlastnosti (Milan), což ale neznamenovalo, že nositel takového jména byl i nositelem těchto vlastností.⁹

4.2 Neslovanská jména

Jména původu neslovanského dnes tvoří velkou část u nás užívaných jmen. Neslovanská jména k nám začala pronikat spolu s postupným navazováním styků s cizinou. Pod mezinárodními styky si můžeme představit v první řadě rozšiřování křesťanství, dále pak války, obchod, cestování panovníků a podobně.¹⁰

---

⁸ Srov. KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?* Praha: Academia, 2006. s. 11-12.

⁹ Srov. tamtéž. s. 12.

¹⁰ Srov. tamtéž. s. 13.

Přejímaná jména samozřejmě nezůstávala ve svých původních podobách. „Cizí jména si staří Čechové velmi brzy přizpůsobili hláskově i tvarově češtině, krátili je a obměňovali /.../ V současné době se u nás užívají především cizí jména původu hebrejského, řeckého, latinského a německého, v menší míře ostatní germánská a románská, dále keltská, orientální a jiná.“¹¹ Stejně jako jména slovanského původu, i jména cizí byla vytvořena ze jmen obecných, takže vyjadřují také různé vlastnosti.

4.2.1 Hebrejská jména

U jmen hebrejských se setkáváme, stejně jako u jmen slovanských, s pojmenováním lidských vlastností (Anna znamená milostivá), dále s motivy přírodními (Zuzana je lilie) a náboženskými (Matouš a Matěj znamená boží dar). Hebrejská jména k nám nepronikala jen přímo, ale i přes jiné jazyky. Příkladem nám tu může být jméno Ivan, které je ruskou a bulharskou podobou českého Jana. Obě jména (Jan i Ivan) pocházejí z hebrejského Jochánán, ten se v době raného křesťanství šířil z latiny jako Joannés. V poněkud jiné podobě se jako Johan toto jméno propracovalo k západním Slovanům, kde vznikl Jan. K východním Slovanům se ale jméno dostalo (šířením pravoslavi) z řecké varianty Ioannés, z které se stal Ivan. Ten z východu na naše území dorazil jako samostatné jméno.¹²

4.2.2 Latinská jména

Tato skupina jmen k nám začala pronikat spolu s křesťanstvím a byla přijímána jako jména církevní. Kromě celkem obvyklých vlastností - Marek (bojovný), Klement (vlídný) – označují i původ – Magdalena (z Magdaly), Lukáš (z Lukánie). U jmen latinských často vznikala ženská jména přechýlením z mužských (Julie z Julius, Livie z Livius). Díky latině se k nám dostala také jména orientální (Kamil).¹³

4.2.3 Řecká jména

Z oblasti dnešního Řecka k nám pronikla jména složená i jména jednoduchá. Řecká jména původně nejčastěji označovala zaměstnání, postavení a již několikrát uvedené vlastnosti. Stejně jako jména latinská se k nám dostala díky křesťanství. Mezi jména řeckého původu

---

¹¹ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?* Praha: Academia, 2006. s. 13.

¹² Srov. tamtéž. s. 13.

¹³ Srov. tamtéž. s. 14.

patří mj. Alexandr (obránce mužů), Filip (milovník koní), Jiří (rolník), Barbora (barbarka); přes řečtinu se k nám dostala i jména jiného původu – Tomáš (dvojče). Také je nutno podotknout, že ne všechna jména řeckého původu jsme přejali „přímo“, např. původem řecká jména Soňa (Sophia – moudrá) a Vasil (Basileus – královský) byla přejata z ruštiny.¹⁴

4.2.4 Germánská jména

Germánská jména k nám začala pronikat již v nejstarších dobách. Dělo se tak i díky sňatkům Přemyslovců s německými princeznami, díky německým rytířům, kolonistům, mnichům. Většinou se podobně jako u jmen slovanských jedná o jména složená, která byla vytvořena ze základů, které označují sílu, vládu, boj. Mezi nejstarší taková jména patří Jindřich (pán domu), Oldřich (vládce dědičným statkem) a Bedřich (mírumilovný vladař).¹⁵

„Z angličtiny k nám byla např. přejata jména Alfréd (nadpřirozeně moudrý), Eduard (mocný strážce), Evelína; ze severských jazyků – a to převážně v novější době – jména jako Olaf, Ralf, Gréta, Sven, Dagmar, Ingrid a Nora.“¹⁶

4.2.5 Románská jména

Jména z románských jazyků k nám nebyla přejímána v takové míře jako např. jména latinská. Můžeme se setkat se jmény španělskými (Carmen, Manuel(a), Alma), francouzskými (Andrea, Denisa, Simon(a), René) a italskými (Alois(ie), František, Rozálie, Sandra). Jména románská byla přejímána hlavně ve 2. polovině 20. století, kdy můžeme hovořit o druhém přejetí jména. Jako příklad nám může posloužit hebrejské jméno Šimon, které jsme poprvé přejali z řečtiny, podruhé pak z francouzštiny v podobě Simon(a). Podobnými případy jsou Anna (původem hebrejské jméno; v podobě Aneta proniklo z francouzštiny, v podobě Anita ze španělštiny) nebo Alexandra (původem řecké; z italštiny přejato jako Sandra).¹⁷

---

¹⁴ Srov. KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?* Praha: Academia, 2006. s. 14.

¹⁵ Srov. tamtéž. s. 15.

¹⁶ Tamtéž. s. 15.

¹⁷ Srov. tamtéž. s. 14-15.

4.2.6 Jména jiného původu

Jména jiného původu se u nás nevyskytují tak často jako jména zmíněná výše, což souvisí s naší kulturní tradicí. „Vliv ostatních jazyků se v repertoáru jmen /.../ uplatňuje v menší míře.“¹⁸ Jména Brigita, Alan, Dag, Ronald, Kevin apod. jsou původem jména keltská. Setkáváme se také se jmény, která k nám pronikla přes slovenštinu z maďarštiny (Ilona, Jolana, Tibor).¹⁹

„Vlivem rozšíření mezinárodních styků /.../ po roce 1989, a to i se zeměmi tzv. třetího světa, došlo u nás k pronikání jmen v širším slova smyslu orientálních, afrických, asijských. Jsou to především jména arabská, indická, turecká, vietnamská, z domorodých jazyků afrických a jiných.“²⁰

5 Motivace volby jména

V současné době se mezi obyvateli České republiky vyskytuje asi 120 tisíc různých jmen.²¹ V jednotlivých obdobích vývoje našich rodných/křestních jmen bylo toto číslo samozřejmě mnohem nižší – počet se pohyboval někde mezi stovkou a sedmi sty jmény. Pro zjednodušení můžeme jména rozdělit na dvě části. První skupinu mohou tvořit jména obecně vnímaná jako oblíbená, vžitá a celkem často užívaná. Druhou pak jména, která nejsou tak obvyklá a vyskytují se vzácně a ojediněle. Do druhé skupiny bychom mohli zařadit i jména podléhající módním výstřelkům a naopak také jména archaická.

Existuje více možností, čím mohou být rodiče při výběru jména pro svého potomka ovlivňováni. Mezi tyto možnosti patří:

1. volba jména ovlivněna rodinnou tradicí
2. volba jména ovlivněna náboženstvím
3. volba jména ovlivněna jazykovými vlivy
4. volba jména ovlivněna prostředím

---

¹⁸ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?* Praha: Academia, 2006. s. 16.

¹⁹ Srov. tamtéž. s. 16.

²⁰ Tamtéž. s. 16.

²¹ *Četnost jmen a příjmení* [online]. 2. 3. 2011 [cit. 2011-04-25]. Dostupné na WWW: <www.mvcr.cz/clanek/cetnost-jmen-a-prijmeni-722752.aspx>.

5. volba jména ovlivněna vzděláním a sociálním postavením
6. volba jména ovlivněna společenskou oblibou některých jmen
7. volba jména ovlivněna oblibou populárních osobností

5.1 Volba jména ovlivněna rodinnou tradicí

Motivace volby jména podle rodinné tradice patřila a patří (podle Evy Hájkové²² i Miloslavy Knappové²³) k motivacím, které se na našem území uplatňovaly a uplatňují nejvíce. I v dnešní době stále existují rodiny dbající na tradiční jméno, které v rodině přechází z pokolení na pokolení. Do kategorie takových jmen nemusí spadat jen jména naprosto totožná, ale také jména příbuzná (mající společný základ), např. Lubomír – Lubor, Radoslava – Radka apod. Díky motivaci rodinnou tradicí můžeme pozorovat i ožívání jmen „našich babiček a prababiček“, která nebyla určitý čas tolik používána. Mezi taková jména patří Amálie, Matylda a další, která se do repertoáru užívaných jmen postupně vrací.²⁴

Inspirací pro volbu určitého jména nemusí být jen jméno rodičů či prarodičů. Do rodinné tradice spadá i motivace podle vzdálenějších příbuzných nebo po známých a přátelích. Další variantou může být situace, kdy jméno pro novorozence vybere jeho starší sourozenec. V takovém případě se dítě nechává ovlivňovat podobně jako např. rodiče, kteří se rozhodnou vybrat jméno podle jmen známých či přátel. Dítě tak nejspíše vybere jméno podle svého kamaráda/kamarádky nebo jiné dětské postavy, kterou má zrovna v oblibě.²⁵

Existují také rodiny volící jména, která se v rodině už někdy vyskytla. V takových případech se nejedná o jména, která by se dědila s určitou pravidelností (např. z pokolení na pokolení), ale o jména osvědčená a v rodině zažitá. Opačným případem jsou rodiny, které záměrně vybírají jména, jaká se v rodině ještě nikdy nevyskytla, jsou nová a pro určitou osobu jaksi „vlastní“. V praxi se můžeme setkat také se jmény volenými záměrně tak, aby je „něco“ spojovalo (Libuše, Vlasta, Přemysl – v tomto příkladě jsou jména

---

²² HÁJKOVÁ, Eva. Posuny v oblibě a užívání jména v současnosti. In KVÍTKOVÁ, Naděžda. *Vlastní jméno jako prostředek sociální symboliky*. Praha: Univerzita Karlova – Pedagogická fakulta, 2004. s. 9.

²³ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?* Praha: Academia, 2006. s. 24.

²⁴ Srov. tamtéž. s. 24-25.

²⁵ Srov. tamtéž. s. 25.

odkazem na českou mytologii), se jmény zcela módními (sourozenci Kevin a Jenifer), se jmény, která jsou vybírána s cílem, aby začínala na stejné písmeno (Adam a Adéla), případně aby byla v abecedním pořadí (Barbora, Cyril, Dana).²⁶

Přestože vliv různých rodinných tradic nebo zvyklostí je ve společnosti stále živý a poměrně rozšířený, nemůžeme ho srovnávat s uplatňováním vlivu v minulosti, kdy hrál mnohem větší roli.²⁷

5.2 Volba jména ovlivněna náboženstvím

Stejně jako motivace rodinná i motivace náboženská hrála v minulosti větší roli než dnes. Pro katolické země platil od 16. století Katechismus Romanus vydaný na tridentském koncilu. Tento dokument nařizoval vybírat dětem jména dle svatých. U katolíků byla oblíbená jména jako František, Antonín, Marie, Anna apod., v evangelické církvi zase Pavel, Daniel atd. Pro židovské vyznání byla typická např. Ester, Ervín nebo Erik. V současné době jsou volby jména podle světců nebo patronů kostelů v místě narození dítěte velmi vzácné. Přece jen se ale s touto motivací můžeme setkat u nábožensky založených rodičů, kteří svým synům předurčují kněžskou budoucnost.²⁸

V posledních letech si však můžeme všimnout (nejen u nás, ale v celé Evropě) jakési módní vlny ožívování biblických jmen (Ester, Miriam, Sára, Samuel a podobná). Vedle nich se na našem území můžeme setkat i se jmény jiného než křesťanského náboženství, např. se jmény muslimskými, africkými nebo třeba tureckými. Ta jsou obvykle volena, když je jiného vyznání otec dítěte. Právě z pohledu otce je totiž jméno z „jeho“ kulturní sféry rodinně závazné.²⁹

Postupem času k nám začala pronikat i jména z různých východoasijských náboženství a učen. Mezi taková jména patří mj. Sita, Nirmal, Kumar a další. Pestrou paletu cizích náboženských jmen pak můžeme doplnit japonskou Aiko, arménským Gevorgem, indiánským Nodinem nebo asyrským Niraiem.³⁰

---

²⁶ Srov. KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?* Praha: Academia, 2006. s. 25.

²⁷ Srov. tamtéž. s. 26.

²⁸ Srov. tamtéž. s. 30.

²⁹ Srov. tamtéž. s. 30-31.

³⁰ Srov. tamtéž. s. 31.

5.3 Volba jména ovlivněna jazykovými vlivy

V poslední době se stále více klade důraz na skutečnost, že by jméno dítěte mělo mít národní, tedy český charakter. Mezi česká jména dnes ale neřadíme jen jména původem česká a slovanská (Václav, Ludmila), ale také jména neslovanská (hebrejská – Eva, Jan; latinská – Klára, Pavel; řecká – Kateřina, Jiří; germánská – Adéla, Karel) a jiná, která vnímáme jako česká proto, že se už dlouhá staletí běžně užívají a jsou v českém národě obvyklá.³¹

„Někteří rodiče ovšem z různých důvodů upřednostňují jména cizojazyčná. Jejich volbou, především jmen u nás neobvyklých, chtějí např. své děti odlišit od českého prostředí, dát jim tím příznak jisté mimořádnosti, mezinárodnosti apod.“³² Otázkou zůstává, do jaké míry je laická veřejnost schopna rozlišovat rozdíly v původu jména.

S jazykovými vlivy souvisí také forma jména. Dá se říci, že k dlouhému příjmení se častěji volí kratší rodné/křestní jméno a naopak. Důležitý je tudíž náhled na jméno a příjmení jako na celek, na snadnou vyslovitelnost tohoto spojení, ale i na původ jeho částí. Některá jména jsou zvolena cíleně bez háčeků a čárek, důvodem zde může být fakt, že rodičům jméno připadá „mezinárodnější“. Často se také zohledňuje zvuková stránka jména. Důležitá je libozvučnost, tedy jestli jméno při vyslovení zní hezky.³³

Souhrnně se dá říci, že „rodiče mají zájem na tom, aby se jméno „prostě líbilo“, pod čímž se rozumí celkový jazykový charakter jména, daný jeho délkou, hláskovým skladem i pravopisem, včetně jazykového dojmu, jakým jméno působí.“³⁴

Zanedbatelné jistě nejsou při volbě jména ani asociace spojené s rodinnými známými, kteří vybrané jméno mají, spolu s počtem domácích podob, které z něj lze utvořit.³⁵

---

³¹ Srov. KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?* Praha: Academia, 2006. s. 26.

³² Tamtéž. s. 26.

³³ Srov. tamtéž. s. 26.

³⁴ Tamtéž. s. 26.

³⁵ Srov. tamtéž. s. 27.

5.4 Volba jména ovlivněna prostředím

Volbu jména dnes prostředí, ve kterém rodina žije, ovlivňuje jen zřídka. Dříve bylo možno podle jména zjistit, jestli jeho nositel pochází z města nebo ne. V současné době však původ děvčete nebo chlapce podle jména odhadneme jen stěží. Některé statistiky³⁶ ale přesto dokazují, že existují určitá jména, která jsou dávana spíše dětem „městským“ (Naomi, Kryštof, Matouš). Z měst se pak na venkov módní jména postupně šíří. Proti jménům užívaným častěji ve městech známe z výzkumů i jména „typická“ pro dnešní venkov. Řadí se mezi ně mj. Zdeněk, Jaroslav, Libuše.³⁷

Kdybychom se zabývali oblibou jmen v jednotlivých krajích, nenarazili bychom na žádné výraznější rozdíly. „Neobjevuje se výrazná početní převaha jména, které by do jiné české oblasti vůbec neproniklo. Jisté rozdíly se projevují pouze v pořadí oblíbených jmen. Nejstabilizovanější repertoár volených jmen mají areály s malým pohybem obyvatelstva – převážně jde o oblasti zemědělské.“³⁸

5.5 Volba jména ovlivněna vzděláním a sociálním postavením

Volba jména v dnešní době nezachycuje sociální zařazení do takové míry, jako tomu bylo v minulosti. Existuje patrný rozdíl mezi jmény panovníků (Ladislav, Karel, Maxmilián, Ferdinand) a jmény, která byla užívána na vesnici. Přestože repertoár jmen není v současnosti sociálně rozlišován, se některá jména mohou jevit pro určité sociální skupiny jako typická, tzn. jsou ve srovnání s jinými sociálními skupinami obyvatel volena častěji. „Např. pro rodiče pracující v zemědělství je i dnes nadprůměrná volba jmen typických pro venkovské prostředí počátkem 20. století (Růžena, Václav, Josef).“³⁹ Jako další jména spadající do této kategorie můžeme uvést např. Alžbětu (u rodičů pracujících ve zdravotnictví), Matěje (rodiče pohybující se ve vědeckém prostředí), Soňu a Vendulu (rodiče zaměstnaní v průmyslu). Na takové dělení se ale nemůžeme odvolávat u všech jmen. Vyskytují se také jména volená v naprosto všech vrstvách obyvatel.⁴⁰

---

³⁶ *Četnost jmen a příjmení* [online]. 2. 3. 2011 [cit. 2011-04-25]. Dostupné na WWW: <www.mvcr.cz/clanek/cetnost-jmen-a-prijmeni-722752.aspx>.

³⁷ Srov. KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?* Praha: Academia, 2006. s. 28.

³⁸ Tamtéž. s. 28.

³⁹ Tamtéž. s. 29.

⁴⁰ Srov. tamtéž. s. 29.

Při výběru jména pro novorozence může být patrný i vliv vzdělání rodičů. „Česká“ jména (jména slovanského původu a počeštělá neslovanská jména; Kateřina, Lucie, Petr, Tomáš) a jména nápadně cizí a nová (Kevin, Samanta) upřednostňují rodiče s nejvyšším dosaženým vzděláním základním nebo středním nezakončeným maturitní zkouškou. Rodiče se středním až vysokoškolským vzděláním dávají přednost jménům, která se u nás již dříve užívala, mají jistou tradici a dnes jsou ožívována (Matěj, Eliška, Dita), jménům spíše obvyklým, všedním a též jménům, která jsou cizí a v současnosti jsou obnovována (Alice).⁴¹

Samozřejmě existují jména naprosto bezpříznaková, která volí rodiče s nižším i vyšším vzděláním. K takovým jménům patří Adéla, Filip, David a řada dalších. Všechna tato jména se řadí do skupiny jmen klasického českého repertoáru.⁴²

5.6 Volba jména ovlivněna společenskou oblibou některých jmen

Ovlivnit společenskou oblibou jmen se nejvíce nechávají rodiče se základním vzděláním, méně pak rodiče s dokončenou střední nebo vysokou školou. „Názor“/pohled společnosti na určitá jména rozhodně není záležitostí jen 20. a 21. století. V minulosti oblibu vybraných jmen ovlivnil např. ohlas Jana Husa a Jana Žižky, o pozitivní vnímání jména Jiří se zasloužil Jiří z Poděbrad, o rozšíření jména Václav zase kníže Václav. Jména se vybírala též podle členů zrovna panující dynastie (Habsburkové – Josef, Terezie, František).⁴³

Vliv na společenskou oblibu má samotné dění ve společnosti. V průběhu druhé světové války byla oblíbena vlastenecká jména (Libuše, Vlasta, Přemysl), v padesátých letech se volila jména ruská (Taťána, Igor), v letech šedesátých naproti tomu nastoupila vlna moderních západních jmen (Iveta, Simona). Po sametové revoluci spolu s otevíráním hranic postupně začínají přicházet jména vlastně z celého světa. Pro nás stále spíše neobvyklá jména jsou ale často spojena s dětmi z národnostně smíšených rodin nebo

---

⁴¹ Srov. KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?* Praha: Academia, 2006. s. 29-30.

⁴² Srov. tamtéž. s. 30.

⁴³ Srov. tamtéž. s. 32.

s dětmi cizinců žijících na našem území. Takové rodiny jménem mohou vyjadřovat třeba i svou příslušnost k jinému národu.⁴⁴

5.7 Volba jména ovlivněna oblibou populárních osobností

Vedle všech výše zmiňovaných vlivů nesmíme opomenout ani vliv oblíbenosti populárních osobností. Radíme mezi ně osobnosti politiky, sportu, filmu, televize, literatury, hudby atd. Jména nejsou volena jen podle umělců samotných, ale také např. podle postav z jejich děl. Volbou jména podle některé z těchto osobností rodič vyjadřuje obdiv k určité postavě. Příkladů zde existuje skutečně mnoho: politika – Ronald (Reagan), sport – Dominik (Hašek), film – Kevin (Costner), hudba – Aneta (Langerová). Dostatek příkladů bychom našli i u fiktivních postav seriálů (Alžběta – Nemocnice na kraji města) a telenovel (Esmeralda, Kasandra, Manuela), postav populárních písní (Zuzana – Písnička pro Zuzanu, Tereza, Kristýna) atd.⁴⁵

6 Jméno jako svědectví doby

„Móda a obliba jednotlivých jmen má samozřejmě svůj protipól v ústupu jmen jiných, která zastarávají, přestávají se užívat.“⁴⁶ S rostoucí oblibou módních jmen stoupá při volbě i počet různých výstřelků, kterých však v průměru v ČR zaznamenáváme jen velmi málo. Týkají se jen několika málo procent z celkového počtu volených jmen a důležité je poznamenat, že se většinou objevují ve větších městech.⁴⁷

Stejnými hledisky výběru jména, jaká se uplatňují u nás, se řídí také v sousedních i vzdálenějších zemích. Můžeme se s nimi setkat téměř ve všech státech Evropy. Každý národ si totiž vytváří (s ohledem na domácí tradice a historii) vlastní soubor oblíbených a módních jmen. Tento repertoár není zcela uzavřený a je ovlivňován i módou přicházející ze zahraničí/od jiných národů. Přesto existuje v každé zemi řada jmen, která módním vlnám stále odolávají a jsou oblíbena a volena téměř nepřetržitě. U nás do takové skupiny

---

⁴⁴ Srov. KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?* Praha: Academia, 2006. s. 32-33.

⁴⁵ Srov. tamtéž. s. 33-34.

⁴⁶ Tamtéž. s. 35.

⁴⁷ Srov. tamtéž. s. 35.

jmen patří František, Jiří, Josef, Martin, Michal, Václav, Anna, Eva, Jana, Martina, Petra, Zuzana a další. Společenská obliba výše zmiňovaných jmen svědčí o jisté české domácí tradici a „splňuje tak představu o uplatnění vhodného národního aspektu ve výběru jmen.“⁴⁸

7 Volba cizího rodného jména v českém prostředí

Důsledkem rozvoje mezinárodních styků již od nejstarších dob je plynulý proces pronikání cizích jmen k nám. Celkem běžně se to děje ve všech kulturních zemích. Přejímaná jména si jednotlivé jazyky pouze přizpůsobují, aby se do nich dobře začlenila (např. řecké jméno Georgios – česky Jiří, slovensky Juraj, rusky Jurij, německy Georg, anglicky a francouzsky George, italsky Giorgio, španělsky a portugalsky Jorge). Dnes jsou do češtiny přejímána jen jednotlivá jména, dříve však šlo spíše o celé skupiny jmen. Existují případy, kdy k nám bylo jedno jméno přejato v různých podobách a prostřednictvím různých jazyků vícekrát (původně Nikolaos – dříve Mikuláš – dnes Nikolas).⁴⁹ „Nově jsou do češtiny přejímána už dříve přejatá jména, a to především taková, jejichž česká podoba se dnes cítí jako zastaralá a neuzívá se, a tudíž její sounáležitost s nově přejímanou cizí podobou není pro většinu lidí zřejmá a jednoznačná.“⁵⁰

7.1 Přejímání cizích jmen

Přejímání cizích jmen je naprosto přirozený proces. Odmítat původem cizí jména je dnes už vlastně nesmysl – jména cizího původu totiž tvoří velkou část repertoáru jmen, která se u nás běžně volí. V případě, že by se u nás měla vybírat jména pouze českého původu, měli bychom velice omezený výběr. Vždyť původem cizí jsou i jména Petr(a), Martin(a), Eva, Kateřina, Jiří, Jan(a) a další.⁵¹

„Ke jménům nově k nám pronikajícím z různých koutů světa, která u nás zpravidla působí nápadně a neobvykle, je ovšem třeba při jejich volbě přistupovat uvážlivě, po posouzení

---

⁴⁸ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?* Praha: Academia, 2006. s. 36.

⁴⁹ Srov. tamtéž. s. 68.

⁵⁰ Tamtéž. s. 68.

⁵¹ Srov. tamtéž. s. 69.

všech jazykových a společenských podmínek a výhod či nevýhod, které takové jméno s sebou nese.⁵² Pokud se nově přijímaná jména dobře začlení do českého prostředí a podle potřeby jazykově počeští, tak jako se v minulosti počeštila většina přejatých jmen, po čase přestává působit „cize“ a považují se za „česká“.⁵³

Stanovit hranici mezi jmény „českými“ a „cizími“ je (hlavně pro laickou veřejnost) velmi obtížné. Potřebujeme-li rozlišovat jména dle původu, je asi nejlepší označovat je jako *jména slovanská* a *jména neslovanská*. Z celkového počtu u nás užívaných jmen je jmen slovanského původu asi 30–35 %. I přes určitý vývoj a změny v repertoáru užívaných jmen zůstává posledních šedesát let poměr slovanských a neslovanských jmen zhruba stejný.⁵⁴

7.2 Volba cizího jména

Podle příslušných matričních předpisů je u nás možné zvolit jakékoliv jméno, ještě před samotným zápisem však musí být prověřena jeho existence a zvolena základní, citově neutrální a pravopisně ověřená spisovná forma jména. Tato pravidla platí nejen pro jména česká, ale i pro jména cizí, která jsou méně známá. Pokud rodiče zvolí cizí jméno, existuje možnost do matriky zapsat buď jeho počeštělou podobu, nebo podobu cizojazyčnou, ale pravopisně ověřenou. „Zápis ověřených cizojazyčných základních podob jmen naše zákony nevylučují. Je však třeba znovu zdůraznit, že musí jít o existující, pravopisně kodifikovanou cizí podobu /.../ Každý evropský jazyk kodifikuje – podobně jako čeština – jména po stránce tvaroslovné a pravopisné, popř. též výslovnostní. Konkrétně řečeno stanoví, která podoba jména je oficiální, tj. základní, spisovná, a jaká je její závazná pravopisná podoba. Tak například pro všechny německy mluvící země je závazná jednotná pravopisná kodifikace vyplývající z knihy Duden – Rechtschreibung (tj. pravopis, správné psaní).“⁵⁵

Většina evropských jazyků má také své speciální slovníky (rodných/křestních) jmen, v nichž jsou uvedeny základní podoby jmen a zpravidla také jejich nejrozšířenější domácké

---

⁵² KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?* Praha: Academia, 2006. s. 69.

⁵³ Srov. KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?* Praha: Academia, 2006. s. 69.

⁵⁴ Srov. tamtéž. s. 69-70.

⁵⁵ Tamtéž. s. 70.

podoby, a to v pravopisných podobách závazných pro daný jazyk. Některá jména mají též tvaroslovné a pravopisné varianty, např. v němčině Johann i Johannes (Jan), v angličtině Jacob i James (Jakub), Isaac i Izaak (Izák).⁵⁶

Ze společenského i jazykového hlediska je samozřejmě vhodnější, když rodiče české národnosti pro dítě narozené v České republice, které bude s největší pravděpodobností vyrůstat a žít v českém jazykovém prostředí, vyberou raději českou podobu jména (Jan, ne John). Spolu s praktickými a jazykovými hledisky hraje roli i hledisko psychologické. Trochu odlišná situace ovšem nastává u rodičů cizí národnosti.⁵⁷

„Při jazykovém posuzování cizích jmen s cílem ověřit základní, spisovnou podobu jména se zpravidla vychází ze současného hodnocení tvaru jména v konkrétním cizím jazyce.“⁵⁸

7.3 Začlenění cizích jmen do češtiny

Pokud už rodiče zvolí z jakéhokoliv důvodu jméno původem cizí, je potřeba ho dobře zařadit do českého jazykového systému. Na místě je tedy především jeho začlenění do českého tvaroslovného systému a přiřazení k českému vzoru za účelem možnosti jméno skloňovat. Pokud je jméno zapsáno ve složité cizí podobě, existuje riziko, že kvůli neobvyklému pravopisu bude v českém jazykovém prostředí nositelům komplikovat život. Proto se i psaná podoba cizího rodného jména přizpůsobuje podle potřeby českému pravopisu tak, aby si zachovala výslovnostní podobu.⁵⁹

Bohemizace jmen je přirozený vývojový proces, u některých jmen se však připouštějí pravopisné varianty, tzv. dublety. Vedle bohemizované podoby (tj. podoby, která je shodná s výslovnostní podobou) se tak jména mohou zapisovat i ve starší (tradiční) pravopisné podobě. Do skupiny různých pravopisných variant bychom mohli zařadit např. jména Regina/Regína, Elsa/Elza, Šarlota/Charlota.⁶⁰

---

⁵⁶ Srov. KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?* Praha: Academia, 2006. s. 70.

⁵⁷ Srov. tamtéž. s. 71.

⁵⁸ Tamtéž. s. 71.

⁵⁹ Srov. tamtéž. s. 71-72.

⁶⁰ Srov. tamtéž. s. 73.

„Jména přejímaná ze slovanských a některých severských jazyků, jako jsou např. Sven, Igor, Danuta, Jolana, pravopisné potíže obvykle nečiní. U jmen původu afrického a asijského se psaná podoba jmen buď přibližuje podobě výslovnostní, fonetické, jak dokládají např. arabská mužská jména Džáúd, Šaríf, turecké jméno Dževad aj., nebo se přejímá, respektuje jejich přepis z jiného jazyka, např. z angličtiny či francouzštiny, tj. přepis, který je v místě nečeského původu jednoho z rodičů obvyklý. Tak např. arabské jméno Jásín se zapisuje v anglickém přepisu jako Yasin a francouzském pak Yassin(e).“⁶¹

7.4 Spojení cizího rodného/křestního jména s příjmením

Při výběru rodného/křestního jména bychom měli brát ohled i na vhodnost tohoto jména ve vztahu k příjmení. Je jasné, že původem cizí jméno nebude vedle cizího příjmení znít tak neobvykle a nápadně, jako by tomu mohlo být např. při volbě ryze německého jména ve spojení s ryze českým příjmením.⁶²

Pokud už se rodiče žijící v českém prostředí z jakéhokoliv důvodu rozhodnou pro jméno cizí, vyvstává otázka, jestli by nebylo vhodnější zvolit takové cizí jméno, které bude v českém prostředí alespoň trochu známé (z arabských např. Mohamed). Na druhou stranu je ale nutné podotknout, že dnešní společnost je cizím jménům jistě mnohem otevřenější než společnost třeba před padesáti nebo sto lety.⁶³

Kromě vhodnosti rodného jména ve vztahu k příjmení je také nezbytné zabývat se při výběru otázkou, jestli bude zvolené jméno spolu s příjmením tvořit sourodý celek, a to nejen z hlediska délky, ale též pravopisu a výslovnosti. Výjimečné jméno může mít negativní vliv i na psychický vývoj dítěte.⁶⁴ Různá nevhodná až komická spojení bychom našli po celém světě. „Např. v USA je doloženo spojení Safety First, tj. (přeloženo) Bezpečnost Především, se kterým měl nositel značné potíže.“⁶⁵

---

⁶¹ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?* Praha: Academia, 2006. s. 73.

⁶² Srov. tamtéž. s. 73-74.

⁶³ Srov. tamtéž. s. 74.

⁶⁴ Srov. tamtéž. s. 75.

⁶⁵ Tamtéž. s. 75.

8 Pravidla zápisu do matriky

Ve většině států Evropy (včetně České republiky) se rodiče, kteří vybírají jméno pro své dítě, musí při výběru a zápisu jména řídit určitými zákonnými směrnici.

Na našem území se až do 1. poloviny 20. století vycházelo z předpisů Rakousko-Uherska (první patent o vedení matrik vydal v roce 1784 Josef II.). Do roku 2001 platil o matrikách zákon č. 268/1949 Sb. V návaznosti na tento zákon sestavil v roce 1949 na žádost ministerstva vnitra Ústav pro jazyk český ČSAV „Seznam jmen vhodných k zápisu do matriky“, který obsahoval na 440 mužských a 390 ženských jmen.⁶⁶

V současné době má každý občan České republiky podle zákona č. 301/2000 Sb. právo na jméno. Zároveň s tímto právem má ale také podle paragrafu 61 téhož zákona povinnost „užívat při jednání před orgány veřejné moci (dále jen „úřední styk“) jméno, popřípadě jména, která jsou uvedena v jeho rodném listu vydaném matričním úřadem.“⁶⁷

Podle paragrafu 62 zákona č. 301/2000 Sb. se do matriční knihy nesmějí zapisovat jména zkomolená, zdobnělá a domácká. Osobě mužského pohlaví nelze zapsat jméno ženské a naopak. Dále matriční úřad nezapíše jméno, užívá-li stejné jméno žijící sourozenec (pokud mají sourozenci společné oba rodiče). V případě, že by vznikly pochybnosti o správné pravopisné podobě jména, musí žadatel matričnímu úřadu předložit doklad vydaný znalcem.⁶⁸

Z výše uvedeného vyplývá, že se do matrik „zapisují základní, spisovné podoby pravopisně doložených, existujících jmen. /.../ Jako jména se tedy nezapisují jména obecná, tzv. neosobní, jakými jsou např. označení dnů (Pátek) a názvy věcí (Video, Lavice). /.../ V systému jmen užívaných v ČR se užívají jména související s rostlinnou říší, jsou jimi jména jako Narcis, Růžena, Jiřina, Olivie, Jasmína. Ve funkci jmen se nezapisují ani jména zeměpisná (Sněžka), pokud se v některém z cizích jazyků jako (rodná, křestní) jména neužívají (např. v angličtině ženské jméno Chelsea).“⁶⁹

---

⁶⁶ Srov. KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?* Praha: Academia, 2006. s. 37.

⁶⁷ *Zákon o matrikách, jménu a příjmení* [online]. [cit. 2011-05-30]. Dostupné na WWW: <<http://www.i-paradce.cz/SubPages/OtvorDokument/Clanok.aspx?idclanok=921&zor=1#x1>>.

⁶⁸ Tamtéž.

⁶⁹ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?* Praha: Academia, 2006. s. 38.

Paragraf 63 zákona č. 301/2000 Sb. říká, že „užívání české podoby cizojazyčného jména nevyžaduje povolení. /.../ V případě pochybnosti, zda jde o českou podobu jména, je oznamovatel povinen předložit vyjádření znalce.“⁷⁰

Z výkladu matričního zákona vyplývá, že „jméno/jména se volí ze systému existujících, doložených jmen.“⁷¹ Rodiče v České republice tedy nemohou, stejně jako v dalších státech Evropy, jen tak vymyslet „nové jméno“.

8.1 Zápis cizojazyčné podoby jmen

Zákon č. 301/2000 Sb. umožňuje do matriční knihy zapsat také jméno v jiném než českém jazyce. Je tedy přípustné zapsat cizí podoby jmen, která se v češtině běžně používají (vedle české podoby jména Jiří lze tedy zapsat i podoby Georg, George, Jurij, Jorge apod.). Dále je také možné „zvolit pro zápis do matriky i jazykově ověřenou základní podobu cizího jména, které nemá v češtině obdobu (např. byla zapsána albánská ženská jména Lindita a Drita, malajská Tanita, arabská Malike, řecká Kyriaki, indické mužské jméno Tamal, turecký Mergem, italský Nazareno, jihoslovanský Nadan, indonéský Batahi aj.).“⁷²

8.2 Zápis dvou jmen

Podle již zmíněného zákona o matrikách, jménu a příjmení je povoleno zapisovat dvě jména. Počet dvou jmen je ale (např. na rozdíl od Francie, kde je dovoleno zapisovat jména až tři) podle našeho právního řádu maximem.

„Pro výběr druhého jména platí stejná zákonná omezení jako pro zápis jednoho jména /.../ Musí jít o existující, pravopisně ověřenou základní podobu jména, nikoli o tvar zkomolený, zdrobnělý či domácký.“⁷³

Existuje také možnost spojování jmen u nás běžných se jmény cizími. Právní řád takový krok nevylučuje. S takovými případy se můžeme setkat např. u národnostně smíšených rodičovských dvojic.

---

⁷⁰ *Zákon o matrikách, jménu a příjmení* [online]. [cit. 2011-05-30]. Dostupné na WWW: <<http://www.i-poradce.cz/SubPages/OtvorDokument/Clanok.aspx?idclanok=921&zor=1#x1>>.

⁷¹ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?* Praha: Academia, 2006. s. 39.

⁷² Tamtéž. s. 41.

⁷³ Tamtéž. s. 55.

9 Příprava šetření

Pro své šetření jsem zvolila získávání informací dotazníkovou formou. Důležitou roli hrála přehlednost získaných informací při jejich následném zpracovávání. Domnívám se, že dotazníkové šetření je v mém případě dostačující, proto jsem eliminovala možnost rozhovoru s respondenty. Dalším důvodem pro rozhodnutí eliminovat možnost rozhovoru bylo samotné získávání informací touto formou. Šetření se díky možnosti vyplňovat dotazník elektronicky mohlo zúčastnit více národnostně smíšených rodičovských dvojic než při získávání informací rozhovorem. Část respondentů se totiž v době šetření např. nezdržovala v ČR dlouhodobě z důvodu pracovních povinností, někteří ze stejných důvodů nenašli pro rozhovor čas atd. Rozhovor mi tudíž nemohly poskytnout všechny rodičovské dvojice, které byly ochotny vyplnit dotazník. Rodiče měli v dotazníku možnost se podrobněji vyjádřit a o motivaci se rozepsat v otevřených otázkách (viz níže).

Respondenty pro šetření jsem vybírala v okruhu svých známých, přátel, mezi jejich příbuznými apod. Žádná z rodin mi tedy nebyla úplně cizí. Na tento způsob výběru jsem vsadila z důvodu jistoty, předem jsem věděla, zhruba kolik respondentů se šetření zúčastní a zároveň jaké národnosti budu moci zařadit.

9.1 Dotazník

Sestavila jsem dotazník, který se skládal celkem z jedenácti otázek. Dotazník obsahoval jak otázky otevřené, tak uzavřené. Recipienti u uzavřených otázek označovali křížkem vybranou možnost, u otázek otevřených doplnili odpověď. Samozřejmostí pak v tomto případě byla anonymita a sdělení, že výsledky budou použity jen pro bakalářskou práci.

První (otevřené) otázky byly směřovány přímo na osoby rodičů dítěte/děti. Zajímalo mě, jaké jsou oba rodiče národnosti a jaký je rok jejich narození. Předpokládala jsem, že právě z údaje narození otce i matky by se dalo zjistit, jak například ovlivnil jejich rozhodování věk. Brala jsem v úvahu možnost, že starší ročníky (tudíž rodiče dnes již dospělých jedinců) mohly před lety při výběru jména dbát na národní tradice více než rodiče malých dětí v současné době, kdy se často vybírají jména „cizí“ i u dětí českých rodičů.

Další otázkou bylo rodné/křestní jméno dítěte a rok narození. Následovala uzavřená otázka na samotnou motivaci volby jména. Bylo samozřejmě možno zvolit více možností (např. „jméno jsme zvolili po otci“ a zároveň „rodné/ křestní jméno se hodilo k příjmení“).

Na výběr bylo celkem z devíti motivací – a) podle rodinné tradice; b) jméno po známém/příteli; c) náboženská motivace; d) zvuková stránka jména (jméno hezky zní); e) významová stránka jména (líbilo se nám, co jméno znamená); f) soulad rodného jména s příjmením (první jméno se dobře/hezky hodí k druhému); g) jméno podle slavné osobnosti; h) jméno podle fiktivní osobnosti; ch) jiná motivace.

U otázek a), g) a h) jsem ještě navíc zvolila podotázky. Pokud rodiče zvolili motivaci podle rodinné tradice, zajímalo mne navíc, jestli konkrétně po otci/matce, po prarodičích, nebo po jiných rodinných příslušnících. Pokud vybrali jméno podle slavné osobnosti, měli na výběr zpěváka/zpěvačku, herce/herečku, sportovce/sportovkyni, politika/političku, historickou postavu, nebo jinou osobnost. Motivace jména podle fiktivní osobnosti byla zpřesněna následujícími možnostmi: literární/divadelní postava, filmová/seriálová postava a jiná postava.

Zbylé čtyři otázky už byly jen otevřené. Osmou otázkou v řadě byla otázka směřující opět na rodiče. Ptala jsem se v ní, jak dlouho žijí v České republice. Zařadila jsem ji, protože si myslím, že délka pobytu na území našeho státu hraje v motivaci volby jména dětí cizinců a dětí z národnostně smíšených rodin velkou roli. Např. člověk žijící v České republice více než deset let může být českým prostředím ovlivněn mnohem více než člověk, který zde žije podstatně kratší dobu.

Po této otázce následovala otázka pro ty rodiče, kteří zvolili cizí rodné jméno. Uváděli v ní své negativní zkušenosti s užíváním jména netypického/neobvyklého pro naše prostředí (např. špatné skloňování/výslovnost/pravopis jména apod. ve škole/u lékaře). Oproti tomu rodiče, kteří zvolili „české“ jméno, odpovídali na otázku, jestli při výběru uvažovali i nad jménem cizím a proč nakonec zvolili právě jméno „české“.

Poslední otázka byla pojata jako jakési zhodnocení a shrnutí. Rodiče měli napsat vlastní komentář týkající se výběru jména pro jejich dítě (jak se rozhodovali, jak vybírali, jak často a kolikrát změnili názor, proč zvolili právě jméno, které zvolili a podobně.).

9.2 První verze dotazníku

Po sestavení dotazníku jsem ho rozdala několika málo rodičům a čekala jsem, jak na něj budou reagovat. Po vrácení prvních dotazníků mi někteří rodiče cizí národnosti (zvláště ti, co v České republice nežijí moc dlouho a neovládají stoprocentně češtinu) naznačovali, že

úplně všemu nerozumějí. Konkrétně se jednalo o varianty „zvuková stránka jména“, „významová stránka jména“ a „soulad rodného jména s příjmením“. Rozhodla jsem se tyto možnosti do závorky napsat srozumitelněji, aby každý přesně věděl, co uvedenými variantami myslím. Vedle zvukové stránky jména se tedy v závorce objevilo „jméno hezky zní“, vedle významové „líbilo se nám, co jméno znamená“ a vedle souladu rodného jména s příjmením zase „první jméno se dobře/hezky hodí k druhému“. Posledním vysvětlením v závorce bylo „první jméno“ a „druhé jméno“. Cizinci plně neovládající češtinu by totiž nemuseli plně rozumět označení „rodné/křestní jméno“ a „příjmení“. Další připomínky k dotazníku jsem nezaznamenala, tudíž jsem jeho původní znění dále neupravovala.

9.3 Popis vzorku respondentů

Při svém šetření jsem pracovala převážně s rodiči pocházejícími z Evropy. Vedle slovenské, polské, ukrajinské, ruské, srbské, bulharské, turecké, řecké, italské, francouzské, belgické, britské a portugalské národnosti jsem se ale setkala i s rodinami z Afriky (Namibie, Egypt, Zimbabwe a Nigérie), z Asie (Vietnam a Mongolsko) a Ameriky (Spojené státy americké, Kanada a Ekvádor).

Pokud se jedná o přesný počet rodičů rozdělených podle národností, pracovala jsem (v rámci Evropy) s pěti rodiči národnosti slovenské a francouzské, se čtyřmi rodiči národnosti ukrajinské, se třemi rodiči národnosti polské a srbské, se dvěma rodiči národnosti bosenské, ruské, bulharské a s jedním rodičem národnosti řecké, portugalské, belgické, italské a britské. Ostatní světařily v tak hojném počtu zastoupeny nejsou. Z Afriky jsem měla k dispozici informace od jednoho namibijského rodiče, jednoho egyptského, jednoho zimbabwského a jednoho nigerijského. Co se týče Asie, tři rodiče pocházeli z Vietnamu a dva z Mongolska. V rámci Ameriky jsem pak zahrнула čtyři rodiče ze Spojených států amerických, jednoho z Kanady a dva z Ekvádoru. Samozřejmě se objevily také smíšené rodičovské páry, tedy páry, kde jeden z rodičů byl české národnosti a jeden národnosti cizí. Takových případů jsem zaznamenala celkem dvacet sedm.

9.4 Průběh šetření

Do dotazníkového šetření mělo být zahrnuto celkem 70 jmen dětí cizinců a dětí z národnostně smíšených rodin. Návratnost dotazníků však samozřejmě nebyla stoprocentní. Nakonec jsem tedy pracovala se 44 vrácenými dotazníky, které zahrnovaly 58 jmen. Počet dotazníků není shodný s počtem zkoumaných jmen. Někteří rodiče totiž

doplňovali údaje o více dětech do jednoho dotazníku. Sběr dotazníků probíhal od března do května 2011, a to jak v elektronické, tak v písemné podobě. Dotazovaní nebyli vybíráni náhodně, ale záměrně. Záměrný výběr určitých rodin jsem zvolila z toho důvodu, aby nedošlo k převážení pouze některých národností. Snažila jsem se tedy předejít situaci, kdy by bylo rodičů např. ze Slovenska a Vietnamu výrazně více než rodičů jiných národností.

10 Výsledky šetření

10.1 Rozdělení respondentů podle kontinentů

Nejprve jsem zkoumala výsledky dotazníkového šetření z hlediska rozdělení na jednotlivé kontinenty. Vyplněné dotazníky jsem tedy rozdělila do čtyř skupin (Evropa, Asie, Afrika a Amerika). Při vyhodnocení jsem postupovala podle otázek v dotazníku. Základním úkolem bylo zjistit, čím a do jaké míry se nechají rodiče při výběru jména pro své dítě/děti ovlivnit.

10.1.1 Evropa

Dotazníků spadající do této skupiny bylo rozdáno nejvíce a dala se předpokládat největší návratnost. Tento předpoklad se ukázal být pravdivým. Celkem jsem měla k dispozici 26 dotazníků. Z důvodu vyššího počtu respondentů, oproti ostatním kontinentům, jsem se rozhodla pro rozdělení do pěti menších podskupin. Tyto skupiny budou nakonec samostatně porovnány také mezi sebou. Při rozčleňování evropských států do vymezených skupin jsem brala v úvahu kritérium geografické. Zařazování do skupin jsem prováděla na základě geografické polohy států. Toto dělení považuji za nejpřehlednější. První skupinou je střední Evropa, druhou východní Evropa, třetí jihovýchodní Evropa, čtvrtou jižní Evropa a pátou Evropa západní.

10.1.1.1 Střední Evropa

Geograficky je střední Evropa vymezena hranicemi těchto států: Česká republika, Polsko, Slovensko a Maďarsko (tzv. visehrádská čtyřka) a dále Slovinsko, Rakousko, Německo, Švýcarsko a Lichtenštejnsko (tzv. alpské země). Z uvedených států se šetření zúčastnili pouze respondenti z Polska a Slovenska, konkrétně jsem pracovala se čtyřmi rodiči

slovenské a třemi polské národnosti. Čtyři rodičovské dvojice byly národnostně smíšené (vždy byl jedním z rodičů Čech), zbývající dvě byly tvořeny rodiči stejné národnosti.

Rodiče, které zahrnovala tato kategorie, se narodili v letech 1957–1980. Vzhledem k velkému rozdílu mezi roky narození jednotlivých rodičů můžeme srovnávat jednotlivé motivace i na základě věku rodičů. Hledala jsem shodné a odlišné motivace u rodičů narozených v roce 1957 a v roce 1980. Shodných motivací je více. V obou případech volili rodiče taková jména, jaká fungují u nás i v Polsku/na Slovensku ve stejné podobě (také důvod takové volby je stejný – snaha zvolit jméno, které nebude cizí pro rodinu v zahraničí). Důležitá pro ně byla při výběru také forma jména jako celku, shodně tedy označili možnost f) soulad rodného jména s příjmením. Na motivace, které by se od sebe zásadním způsobem lišily, jsem mezi těmito dvěma dotazníky nenarazila.

Většinu jmen tvoří jména „česká“. Pouze dvě jména se výrazněji liší od jmen, se kterými se běžně setkáváme. Těmito jmény jsou polská Łucja a Jolanta a slovenská Štefánia.

Na otázku ohledně samotné motivace volby jména rodiče nejčastěji odpovídali možnostmi a) podle rodinné tradice a d) zvuková stránka jména. Podle provedeného šetření je také velmi důležitý soulad rodného jména s příjmením a jiná motivace, tedy možnost f) a ch). Varianty b) jméno po známém/příteli a g) jméno po slavné osobnosti rodiče označili pouze jednou. Ani jednou se nevyskytla motivace náboženská (kterou bychom mohli zvláště v Polsku předpokládat), motivace jménem fiktivní osobnosti a motivace významovou stránkou jména. Z výše uvedeného tedy vyplývá, že rodiče pocházející z prostředí střední Evropy dávají přednost rodinné tradici a zvukové stránce jména před ostatními motivacemi.

Prostředí střední Evropy, Polska a Slovenska, je nám z celé Evropy samozřejmě nejbližší, možná i díky tomu rodiče neuváděli žádné pravopisné nebo výslovnostní problémy spojené se jménem jejich dítěte. Výjimku opět tvořila jména, která jsem uváděla již dříve. V tomto případě šlo konkrétně o jména Łucja a Štefánia. Rodiče obou dětí se občas setkávají s problémem týkající se výslovnosti. Zároveň ale podotýkají, že jména nejsou tak neznámá, aby si s nimi okolí neporadilo.

Výše uvedená zjištění můžeme vyjádřit procentuálně a shrnout je do jednoduché tabulky:

Jednotlivé motivace:	Rodinná motivace	Jméno po známém/příteli	Náboženská motivace	Zvuková stránka jména	Významová stránka jména
Procentuální vyjádření:	31 %	8 %	0 %	23 %	0 %

Jednotlivé motivace:	Soulad rodného jména s příjmením	Jméno podle slavné osobnosti	Jméno podle fiktivní osobnosti	Jiná motivace
Procentuální vyjádření:	15 %	8 %	0 %	15 %

10.1.1.2 Východní Evropa

Mezi státy východní Evropy obecně řadíme: Bělorusko, Estonsko, Litvu, Lotyšsko, Moldavsko, Rusko a Ukrajinu. Mého šetření se zúčastnili pouze rodiče z Ukrajiny a Ruska. Zahrnula jsem tři národnostně smíšené rodiny (česko-ukrajinská, česko-ruská a rusko-ukrajinská) a jednu rodinu ryze ukrajinskou.

Rodiče z východní Evropy, které jsem zahrnula do svého šetření, jsou narozeni v letech 1963–1981. Vzhledem k tomu, že rozdíl v letech narození rodičů je skoro 20 let, můžeme se pokusit (stejně jako u rodičů ze střední Evropy) najít společné a odlišné rysy motivací volby jména a potvrdit či vyvrátit tak domněnku, že věk rodičů hraje při motivaci roli. Rodiče s rokem narození 1963 měli jméno vybrané dávno před těhotenstvím, šlo o jméno po matce matky. Oproti tomu rodiče dnes ještě malých dětí narození v roce 1981 zvolili jména, která jsou známá u nás a zároveň se používají i ve vlasti matky (cizinky).

Stejně jako u jmen rodičů ze střední Evropy se i ve skupině východní Evropy objevují jména, která se užívají také u nás a jsou u nás veřejnosti známá. Pracovala jsem se jmény:

Kristýna, Anna, Natalie, Viktorya a Nazar. Poslední jméno tvoří výjimku a běžně se v našem prostředí nevyskytuje.

Podle výsledků otázky č. 7 (motivace volby jména) převládla motivace podle rodinné tradice a jiná motivace, tedy varianty a) a ch). Vyjma jediného rodiče je všichni ostatní označili. Můžeme tedy říci, že vedle jiné motivace je vliv rodinné tradice ve východní Evropě vlivem hlavním a převažujícím.

V rámci otázky č. 9, kde měli rodiče uvést případné problémy s užíváním zvoleného jména na území České republiky, nebyly žádné větší problémy zmíněny. Souvisí to jistě se skutečností, že jsou na našem území používána stejná (nebo velice podobná) jména. Jméno Nazar sice tak známé jako např. Kristýna nebo Anna není, je ale jednoduché z hlediska gramatického i výslovnostního. Na drobné problémy upozornili rodiče Natalie. Veřejnost má často sklon zapisovat jméno v podobě Natálie, s podobným problémem se setkávala i Viktorya, která si dokonce jméno po letech strávených v České republice změnila na „českou“ podobu Viktorie.

Výsledky šetření můžeme shrnout do následující tabulky:

Jednotlivé motivace:	Rodinná motivace	Jméno po známém/příteli	Náboženská motivace	Zvuková stránka jména	Významová stránka jména
Procentuální vyjádření:	40 %	20 %	0 %	0 %	0 %

Jednotlivé motivace:	Soulad rodného jména s příjmením	Jméno podle slavné osobnosti	Jméno podle fiktivní osobnosti	Jiná motivace
Procentuální vyjádření:	0 %	0 %	0 %	40 %

10.1.1.3 Jihovýchodní Evropa

Do oblasti jihovýchodní Evropy spadají státy: Albánie, Bosna a Hercegovina, Bulharsko, Černá Hora, Chorvatsko, Makedonie, Rumunsko, Slovinsko, Srbsko a Turecko. Mého šetření se z této části Evropy zúčastnili rodiče bulharské, srbské a bosenské národnosti.

Rodiče spadající do této skupiny se narodili v letech 1954–1981. Výrazně odlišné rysy v motivaci volby jména jsem mezi rodiči narozenými v roce 1954 a 1981 nezaznamenala. V obou případech se dokonce objevila naprostá shoda. Jméno bylo vybráno podle rodinné tradice (konkrétně šlo o jméno po otci/matce) a podle významové stránky jména. Dnešní rodiče se tedy nenechali ovlivnit různými módními vlnami a vybírali jméno podobně jako rodiče dnes dospělých jedinců.

Pracovala jsem se jmény: Stanimira, Tea, Blaženko, Marko a Nikola. Naprostá většina z nich se narodila v rozmezí let 1987 a 1989. Pouze Stanimira se narodila roku 2007. Údaj roku narození dítěte jistě není zanedbatelný – konkrétně v této skupině mohou už sami nositelé jmen popsat případné problémy, které se pojí s užíváním „cizího“ jména na území České republiky (viz níže).

Podle výsledků motivace volby jména dítěte se rodiče pocházející z jihovýchodní Evropy nechávají nejvíce ovlivnit rodinnou tradicí, významem jména a jinou motivací. Výběr jednoho ze jmen byl ovlivněn zvukovou stránkou jména a jeden dokonce historickou postavou.

Respondenti srbské a bosenské národnosti žijí v ČR více než patnáct let. Do šetření byli zahrnuti ale také rodiče bulharské národnosti, kteří před narozením dítěte na našem území pobývali pouze šest měsíců. Za šest měsíců je, podle jejich slov, české prostředí opravdu neovlivnilo do té míry, aby pro dítě zvolili „české“ jméno.

V dotaznících rodiče ani samotní nositelé jmen neuváděli, že by se setkávali s většími problémy, které by souvisely se jménem dítěte. Pouze u srbského mužského jména Blaženko, které je podobné ženskému jménu Blaženka, se dítě občas stávalo terčem posměchu spolužáků.

Zajímavý je postup a motivace výběru jména rodičů Marka. Původně prý měli vybrané jméno Branko, posléze ale otec jméno změnil. V tehdejší Jugoslávii se totiž vyskytoval

otci nesympatický politik stejného jména. Nakonec bylo podle srbského hrdiny Marka Kraljeviča vybráno jméno Marko, které se od původního Branko výrazně neliší.

Výše uvedená zjištění můžeme také vyjádřit pomocí tabulky:

Jednotlivé motivace:	Rodinná motivace	Jméno po známém/příteli	Náboženská motivace	Zvuková stránka jména	Významová stránka jména
Procentuální vyjádření:	25 %	0 %	0 %	12,5 %	25 %

Jednotlivé motivace:	Soulad rodného jména s příjmením	Jméno podle slavné osobnosti	Jméno podle fiktivní osobnosti	Jiná motivace
Procentuální vyjádření:	0 %	12,5 %	0 %	25 %

10.1.1.4 Jižní Evropa

Podle geografického členění patří mezi státy jižní Evropy: Itálie, Malta, Portugalsko, Řecko, San Marino, Španělsko, Vatikán a Andorra. Z uvedených států dotazník vyplnili pouze rodiče z Itálie, Portugalska a Řecka. Vždy se jednalo o rodičovské páry, kde otec dítěte byl cizí národnosti a matka národnosti české. Všichni rodiče se narodili v letech 1974–1977, tudíž v tomto případě nelze srovnávat motivace volby jmen dětí z hlediska velkého věkového rozdílu mezi jejich rodiči.

V dotaznících byla uvedena tato jména: Elisabetta, Chiara, Miriam, Iris a Sofia Michaela.

Z šetření vyplývá, že se rodiče nechávají nejvíce motivovat významovou a zvukovou stránkou jména a jinou motivací. Tyto varianty nad ostatními z nabízených převládaly. Vedle toho byl uváděn i soulad rodného jména s příjmením, výběr jména podle fiktivní postavy a slavné osobnosti a v neposlední řadě samozřejmě také volba podle rodinné

tradice. Rodinná tradice hrála hlavní roli při výběru jména Sofia Michaela. Rodiče vycházeli z toho, že zvolí „řecké“ jméno, jiné nepřipadalo v úvahu s ohledem na řeckou část rodiny.

Rodiče, kteří vyplňovali dotazník, neuvedli naprosto žádné problémy s užíváním vybraného jména na našem území. Kromě jména Elisabetta mají jména grafickou podobu totožnou s výslovností, tudíž je můžeme označit jako jména po této stránce ne příliš komplikovaná.

Výsledky šetření se dají vyjádřit i procenty v tabulce:

Jednotlivé motivace:	Rodinná motivace	Jméno po známém/příteli	Náboženská motivace	Zvuková stránka jména	Významová stránka jména
Procentuální vyjádření:	10 %	0 %	0 %	20 %	20 %

Jednotlivé motivace:	Soulad rodného jména s příjmením	Jméno podle slavné osobnosti	Jméno podle fiktivní osobnosti	Jiná motivace
Procentuální vyjádření:	10 %	10 %	10 %	20 %

10.1.1.5 Západní Evropa

Mezi státy západní Evropy řadíme tyto státy: Belgie, Francie, Lucembursko, Nizozemsko, Monako, Irsko a Velká Británie. Šetření se zúčastnili čtyři rodičovské dvojice z Francie, jedna z Belgie a také jedna z Velké Británie. Ve všech případech byli rodiči národnostně smíšené páry. Většinou se jednalo o otce cizí národnosti a matku národnosti české. Výjimkou byla pouze jedna dvojice, ve které byl otcem dětí Čech a matkou Francouzka. Všichni rodiče se narodili na začátku 70. let. Nemohla jsem tudíž srovnávat motivace volby jména dítěte podle rozdílného věku rodičů.

V této skupině jsem pracovala se jmény: Adam, Felix, Lisa, Joseph, Anna, Daniel, Sylvie, Patrick, Carla, Emma Francine, Jef a Max.

Podle výsledků dotazníkového šetření je pro rodiče vyjma jiné motivace (např. pro jednu francouzsko-českou dvojici bylo nejdůležitější, že se jména jejich dvou dětí (Lisa a Felix) budou vyslovovat i psát ve francouzštině a češtině stejně) úplně nejdůležitější soulad rodného jména s příjmením. Nadpoloviční většina mnou oslovených rodičů uváděla, že mají „cizí“ příjmení (což souvisí s faktem, že otci jsou zde kromě jednoho případu vždy cizinci), a proto se snažili vybrat jméno, které se k příjmení cizího původu bude hodit. Další důležitou motivací volby jména byla zvuková stránka jména, motivace podle rodinné tradice a také možnost e) významová stránka jména. Dále byla vybrána také motivace jménem slavné osobnosti. Velmi často rodiče také uváděli, že vybírali jména (podle jejich vlastních slov) „mezinárodně uznávaná“, jména, se kterými nebude mít nikdo větší obtíže v České republice ani v zahraničí.

I přes tento záměr rodičů se ale někteří s problémy, které se pojí s vybraným jménem, setkávají. Například v případě sourozenců Patricka, Carly a Emmy Francine. U jména Patrick dochází často k záměně s českou verzí tohoto jména Patrik, tzn. vynechání písmene „c“. Stejnou negativní zkušenost mají rodiče i se jménem Carla (česká verze se totiž píše s „k“ na začátku) a Emma Francine, kdy je jméno často psáno jen s jedním „m“.

Rodiče Jefa, což je tradiční belgické jméno (obdoba českého jména Josef), které bylo dříve velmi frekventovaně užíváno hlavně na venkově, uvažovali také nad jménem Jonáš. Protože ale vědí, že v České republice nezůstanou natrvalo, museli by kvůli správné výslovnosti v zahraničí zvolit formu Yonash, ta už se jim tolik nelíbila, a tak raději zvolili jméno Jef.

Výše uvedená zjištění můžeme shrnout do jednoduché tabulky:

Jednotlivé motivace:	Rodinná motivace	Jméno po známém/příteli	Náboženská motivace	Zvuková stránka jména	Významová stránka jména
Procentuální vyjádření:	12,5 %	0 %	0 %	12,5 %	12,5 %

Jednotlivé motivace:	Soulad rodného jména s příjmením	Jméno podle slavné osobnosti	Jméno podle fiktivní osobnosti	Jiná motivace
Procentuální vyjádření:	25 %	6 %	0 %	31,5 %

10.1.2 Asie

Rodiče spadající do této kategorie se narodili v letech 1964–1979. Nemůžeme tedy sledovat větší rozdíly v motivaci s ohledem na věk rodičů. Do šetření byly zahrnuty jak národnostně smíšené rodičovské dvojice, tak rodiče stejné národnosti (konkrétně Mongolové).

Většinu jmen, která se ve vybraných dotaznících objevila, tvořila jména asijská. Pouze ve dvou případech byla zvolena jména „česká“. Zvolily je dva rodičovské páry (obě dvojice pocházejí z Vietnamu), které v České republice nežijí více než deset let, mají ale v plánu u nás zůstat. Děti se jmenují Jana a Eva a tato jména mají zapsaná i v rodném listě.

Zajímavostí také je, že rodiče Evy mají ještě druhé dítě – syna jménem Kevin. Eva i Kevin se rodičům narodili brzy po příjezdu z Vietnamu, rodiče tedy dostatečně neznali jména u nás běžně vybíraná. Chtěli prý pro obě děti „česká“ jména, jméno Kevin se jim líbilo a považovali ho za jméno „české“.

Do šetření jsem zahrнула také jména mongolská. Vybrala jsem dva národnostně nesmíšené rodičovské páry. Oba žijí v České republice více než deset let, přesto se při výběru řídili nepsanou mongolskou tradicí, která říká, že by jméno mělo něco znamenat a dítě případně k něčemu předurčovat. Spolupracovala jsem s mongolskými rodiči, kteří vybrali jména Tseene a Tuguldur.

Tseene v mongolštině znamená „Pivoňka“ (květina). Rodiče jméno zvolili podle měsíce narození dítěte. Rozhodovali se prý velmi dlouho, líbilo se jim zároveň dalších pět jmen (všechna byla jmény drahokamů), nakonec ale zvolili právě Tseene, protože je to jméno v Mongolsku velmi málo užívané a ojedinělé.

Rodiče dítěte jménem Tuguldur jméno vybrali dokonce až měsíc po narození. Jméno znamená „Dokonalost“ a hlavním důvodem této volby byl právě výše zmíněný zvyk volit jméno, které něco znamená.

Obě mongolská jména se u nás setkávají s problémem výslovnostním i pravopisným. Výslovnostní problém je řešen zkrácením jména (Togi, Tsee) a pravopisný předložením úředního dokladu, ve kterém je jméno zapsáno správně.

Výsledky šetření můžeme také vyjádřit pomocí následující tabulky:

Jednotlivé motivace:	Rodinná motivace	Jméno po známém/příteli	Náboženská motivace	Zvuková stránka jména	Významová stránka jména
Procentuální vyjádření:	20 %	0 %	0 %	40 %	40 %

Jednotlivé motivace:	Soulad rodného jména s příjmením	Jméno podle slavné osobnosti	Jméno podle fiktivní osobnosti	Jiná motivace
Procentuální vyjádření:	0 %	0 %	0 %	0 %

10.1.3 Afrika

Rok narození rodičů, kteří vyplňovali dotazník, se v rámci tohoto kontinentu pohyboval v rozmezí let 1967 a 1980. Ve všech případech se jednalo o smíšené rodičovské dvojice, otec cizí národnosti spolu s českou matkou.

Nejstarším dítětem v dotazníku bylo dítě narozené v roce 1991 české matce a zimbabwskému otci, nejmladším dítě narozené roku 2010 rovněž české matce a otci z Egypta.

Podle výsledků vyplývajících z dotazníků můžeme říci, že všechna jména v této skupině jsou jmény „cizími“. Jsou to jména: Karim Essam, Simon, William, Lilian a Anna Beatrice.

Dle výsledků ohledně motivace volby jména byla nejčastěji zvolena možnost d) zvuková stránka jména (jméno hezky zní), vybrána byla celkem pětkrát. Na pomyslném druhém místě skončila varianta a) podle rodinné tradice, kde bylo motivací k volbě jména rodné jméno prarodičů. Podle jednotlivých komentářů k této možnosti můžeme dokonce říci, že v případě otce z Afriky je jméno po prarodičích téměř pravidlem. České matky uvedly, že je to jakási „africká“ tradice a že se nesnažily výraznějším způsobem ji porušovat. Důležitý je (podle výsledků) také význam jména, soulad rodného jména s příjmením. Rodiče tyto možnosti vybrali celkem třikrát. Třikrát se také objevila jiná motivace.

Ani jednou se neobjevila možnost c) náboženská motivace. Tato skutečnost může být dána faktem, že se mého šetření nezúčastnili rodiče z těch afrických zemí, kde je na víru v boha nahlíženo velmi vážně (příkladem může být Alžírsko, kde je islám jako státní náboženství zakotven i v ústavě).

Odpověď na otázku č. 8 (jak dlouho žijete v České republice) se lišila respondent od respondenta. V šetření se tak objevili rodiče, kteří žijí na našem území např. 23 let, 22 let nebo 9 let. Ve většině případů neovlivnil ani takto dlouhý pobyt v ČR rodiče natolik, aby svému dítěti/svým dětem vybrali jména, která vnímáme jako „ryze česká“.

V otázce č. 9 žádný z respondentů neuvedl, že by měl v České republice s cizím jménem větší problémy. Menší potíže můžeme vnímat jako samozřejmost. Nejčastěji (téměř u všech respondentů) se objevují chyby ve výslovnosti či pravopise. U jména Simon má navíc občas někdo tendenci zaměňovat ho se jménem Šimon nebo ho vyslovovat tak, jak se píše (namísto správné výslovnosti anglické). Jméno William se také potýká, vedle občasného špatného pravopisu, s výslovnostními problémy. Jak ale uvedli sami rodiče, výslovnost je dost variabilní, tudíž to nevnímají jako problém.

Výše uvedené poznatky se dají vyjádřit také v tabulce:

Jednotlivé motivace:	Rodinná motivace	Jméno po známém/příteli	Náboženská motivace	Zvuková stránka jména	Významová stránka jména
Procentuální vyjádření:	22,5 %	0 %	0 %	44,5 %	11 %

Jednotlivé motivace:	Soulad rodného jména s příjmením	Jméno podle slavné osobnosti	Jméno podle fiktivní osobnosti	Jiná motivace
Procentuální vyjádření:	11 %	0 %	0 %	11 %

10.1.4 Amerika

Rodiče spadající do této skupiny se narodili v letech 1952–1980. Mohli bychom se zde zabývat shodnými nebo odlišnými rysy motivace volby jména s ohledem na věk rodičů. Otec narozený v roce 1952 je však jediným, který v této skupině „vybočuje“, zbylí rodiče jsou narození v rozmezí dvanácti let (včetně manželky muže narozeného roku 1952), tudíž se srovnáním motivace podle věku rodičů z Ameriky nebudu zabývat.

Všechny rodičovské dvojice jsou v tomto případě národnostně smíšené. V jednom případě jsem se dokonce setkala s otcem, který uvedl americko-tureckou národnost, matkou jeho dětí je žena české národnosti. Ostatní páry rodičů jsou americko-české a ve všech případech jde o otce Američany a matky Češky. Kanadské národnosti se šetření zúčastnil pouze jeden otec. A jen v jednom případě byl otcem Čech a matkou cizinka (konkrétně Ekvádorka).

Jména, která byla rodiči v této skupině zvolena, jsou „cizí“. V dotaznících se objevila tato jména: Allegra, Mattea, Liana, Virginie, Chloe Elizabeth, Amelia Josephine, Viktorie Frances, Ema Aylin, Teresa Sibel a Anna Elis. Dvěma výjimkami jsou jména Adéla a

Amálie Libuše u česko-ekvádorského páru. Zajímavé ovšem je, že stejní rodiče mají ještě třetí dceru – Saru (zahraniční podoba českého jména Sára).

Podle vybraných motivací rodiče nejvíce ovlivnila zvuková stránka jména, tedy možnost d). Dále byli při výběru často ovlivněni možnostmi a) podle rodinné tradice. Zde můžeme pozorovat stejnou motivaci jako u rodičů z Afriky, velmi často jsou jména dětí inspirována jmény prarodičů. Třikrát byla zvolena varianta e) významová stránka jména, pouze dvakrát potom možnost ch) jiná motivace a jednou varianty f) soulad rodného jména s příjmením a b) jméno po známém/příteli.

Otázku č. 8 (jak dlouho žijete v České republice) lze u této skupiny okomentovat velice stručně. Nejdéle u nás žijí rodiče deset let, následovani jsou rodiči pobývajícími zde osm let a pět let. Je tedy patrné, že ani desetiletý pobyt neovlivňuje rodiče při výběru jména natolik, aby zvolili „české“ jméno.

Stejně jako ostatní rodiče i rodiče zařazení ve skupině „Amerika“ uváděli v otázce č. 9 nejčastěji problémy s výslovností a pravopisem „cizích“ jmen. Rodiče Chloe Elizabeth navíc uvedli, že např. u lékaře jejich dceru vyvolávají jejím prostředním jménem (Elizabeth), které je Čechům určitým způsobem bližší.

Velice zajímavým příkladem je volba jmen Allegra, Mattea a Liana. Matka v dotazníku uvedla, že zvolila tato jména z důvodu příjmení italského původu. Záměrem při volbě jmen tedy bylo vybrat jména, která jsou taktéž italská, nebo alespoň jména italsky znějící. Navíc matka uvedla, že se jí vždy „jiná, zvláštní“ jména líbila.

V rámci americké skupiny se, v poměru k celkovému množství dotazníků, vícekrát objevila dvě rodná jména. Motivace takové volby je různá. Chloe Elizabeth dostala druhé jméno díky rodinné tradici – Elizabeth je ženským prostředním jménem v rodině otce už několik generací. V případě Amelie Josephine chtěla matka pojmenovat dceru po své (české) praprababičce, otcí se ale česká verze nelíbila, a proto zvolili místo Amálie variantu Amelie. Druhé jméno Josephine pak vybíral otec dítěte (Američan). U jména Viktorie Frances rodiče nechtěli, s ohledem na fakt, že žijí v České republice, komplikovat pravopis prvního jména, a zvolili proto českou verzi jména s „k“. Jméno Viktorie zvolili jednoduše proto, že se jim líbilo. Druhé jméno opět (jako v případě Amelie Josephine) vybral americký otec. Podobně postupovali při výběru i rodiče Teresy Sibel, Emy Aylin

a Anny Elis. Matka (Češka) vybírala první jména, která (s výjimkou Emy) nejsou psána česky, ale v českém prostředí mají určitou tradici, a otec jména druhá – „zahraniční“. Záměrem v tomto případě (dle slov samotných rodičů) bylo, aby děti měly jména jak z české strany rodiny, tak ze zahraniční.

Výsledky šetření můžeme pro přehlednost uvést i v tabulce:

Jednotlivé motivace:	Rodinná motivace	Jméno po známém/příteli	Náboženská motivace	Zvuková stránka jména	Významová stránka jména
Procentuální vyjádření:	25 %	6,25 %	0 %	31,25 %	18,75 %

Jednotlivé motivace:	Soulad rodného jména s příjmením	Jméno podle slavné osobnosti	Jméno podle fiktivní osobnosti	Jiná motivace
Procentuální vyjádření:	6,25 %	0 %	0 %	12,5 %

10.2 Srovnání „evropských a mimoevropských“ výsledků

Na výsledky šetření je možné nahlížet i z jiného pohledu. Tím hlediskem je hledisko srovnávání motivací volby jména evropských dotazníků s dotazníky mimoevropskými.

Nejprve se zaměříme na motivace, které jsou shodné v dotaznících z Evropy i z jiných kontinentů. Rodiče ze všech kontinentů se nechávají při výběru jména pro své dítě/děti ovlivnit rodinnou tradicí. Dle jednotlivých výsledků a odpovědí rodičů v dotaznících můžeme říci, že největší roli hraje motivace rodinnou tradicí v jižní Evropě a v Africe. Konkrétně rodiče z Řecka a z Namibie uvedli, že jiná volba jména než po prarodičích nepřicházela v úvahu. Svou roli hrál respekt k cizí kultuře, ve které je dědičnost jmen naprosto přirozená. Vedle motivace rodinnou tradicí se také velmi často a ve všech dotaznících objevilo označení varianty f) soulad rodného jména s příjmením. Naprostou

většinu respondentů totiž tvořily národnostně smíšené rodičovské dvojice, ve kterých byl cizí národnosti otec dítěte. Tuto volbu tedy rodiče zdůvodňovali hlavně tím, že děti mají po otci cizí příjmení, a tudíž vybírali takové rodné jméno, které bude dobře znít jako celek. V dotaznících „evropských“ (konkrétně střední a východní Evropa) a „amerických“ si také můžeme všimnout shodné motivace podle jména známého/přítele.

Za nejvýraznější rozdíl při srovnávání výsledků dotazníkového šetření z hlediska „Evropa a ostatní kontinenty“ můžeme považovat fakt, že na prvním místě se ve skupině „Amerika“, „Asie“ i „Afrika“ shodně umístila motivace volby podle zvukové stránky jména, přičemž vždy dosáhla poměrně vysokého počtu procent. V Evropě se tato varianta umístila nejvýše na pomyslném druhém místě, a to v Evropě střední a jižní. Dalším zajímavým zjištěním je postavení motivace podle rodinné tradice u rodičů z Asie. Ve srovnání nejen s Evropou, ale i s dalšími kontinenty, kde tato varianta většinou obsazovala první dvě příčky, zůstala možnost a) na třetím místě. Z toho vyplývá, že rodiče původem z ostatních kontinentů volí jméno podle rodinných příslušníků daleko častěji.

10.3 Rozdělení respondentů podle délky jejich pobytu v České republice

Rodiče, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření, byli rozděleni do tří skupin podle délky jejich pobytu v České republice. První zkoumanou skupinu tvořili respondenti žijící na našem území méně než pět let. Druhou tu, kteří zde žijí pět až deset let. Poslední pak rodiče pobývající zde více než deset let.

Pro právě toto rozdělení jsem se rozhodla po vyplnění dotazníků. Šetření se zúčastnili rodiče žijící v ČR po dobu měsíců až tří let, poté rodiče žijící u nás 6–10 let a také rodiče, kteří k nám přišli např. před dvanácti či sedmnácti lety. Rozhraní pěti a deseti let se tedy samo nabízelo. Hranici pěti let jsem zvolila mimo výše uvedené i proto, že ji náš právní řád stanovuje jako dobu, po jejímž uplynutí mohou cizinci žijící na území České republiky požádat o české státní občanství.

10.3.1 Délka pobytu respondentů v ČR nepřesahující pět let

Můžeme říci, že v první skupině tvořila naprostou většinu ze všech jmen jména „cizí“. Jako příklady můžeme uvést jména Jef, Mattea, Allegra, Liana a Karim Essam. Rodiče žijící v České republice kratší dobu (méně než pět let) nejsou českým prostředím při volbě jména dítěte ovlivněni natolik, aby zvolili „české“ jméno. Samozřejmě byla uvedena také

jména „mezinárodní“, která se ve stejných podobách vyskytují hned v několika jazycích (např. Felix), ale jméno, které obecně považujeme za „české“ (např. Eliška, Anežka, František), se v dotaznících těchto respondentů neobjevilo ani v jediném případě. S výsledky se můžeme seznámit i přes procentuální vyjádření v tabulce:

Zvolené jméno:	„cizí“	„mezinárodní“
Procentuální vyjádření:	64,3 %	35,7 %

10.3.2 Délka pobytu respondentů v ČR pět až deset let

I ve druhé skupině, tedy ve skupině rodičů, kteří žijí na našem území pět až deset let, převažovala jména „cizí“ (např. Štefánia, Virginie, Joseph, Amelia Josephine). Ve srovnání s výsledky první skupiny se ale mnohem častěji objevovala i jména považovaná za česká (Kristýna, Hana, Jana atd.). Dalo by se říci, že počet jmen „cizích“ a „českých“ byl v této skupině téměř stejný. V celkovém součtu bylo jmen „cizích“ jen o tři více. Na základě těchto výsledků můžeme konstatovat, že slabší polovinu rodičů spadající do této kategorie české prostředí ovlivnilo do té míry, že zvolili pro své dítě „české“ jméno (nebo alespoň českou verzi jména „mezinárodního“). Silnější polovina respondentů ovšem prostředím, ve kterém žijí, ovlivněna nebyla, a zvolila jméno „cizí“. Celkový výsledek můžeme shrnout do následující tabulky:

Zvolené jméno:	„cizí“	„české“
Procentuální vyjádření:	57,9 %	42,1 %

10.3.3 Délka pobytu respondentů v ČR přesahující deset let

V odpovědích rodičů, kteří žijí na území České republiky déle než deset let, se častěji opět objevovala jména „cizí“. Mezi taková jména patří: Jolanta, Nazar, Tuguldur, Tseene, William, Chiara, Chloe Elisabeth, Emma Francine apod. Výsledky šetření v této skupině byly podobné jako v předchozí skupině. Rodiče tedy volili vedle jmen „cizích“ poměrně často také jména „česká“. Mezi taková jména patřila Petra, Ivana, Pavel, Jan, Adéla, Libuše nebo Amálie. Přestože i ve třetí skupině respondentů převládala jména „cizí“, vliv

českého prostředí není zanedbatelný a někteří rodiče se jím nechali ovlivnit, o čemž svědčí mj. procentuální vyjádření výběru „cizího“ či „českého“ jména v tabulce:

Zvolené jméno:	„cizí“	„české“
Procentuální vyjádření:	62,1 %	37,9 %

Na základě výše uvedených výsledků můžeme konstatovat, že délka pobytu rodičů v České republice může mít určitý vliv. Respondenti, kteří u nás žijí méně než pět let, se podle výsledků šetření českým prostředím nenechali ovlivnit a nikdo z nich nevybral pro své dítě „české“ jméno. Oproti tomu u respondentů žijících v ČR pět až deset let a více než deset let se jména „česká“ objevila. Z šetření tedy vyplývá, že rodiče žijící v České republice delší dobu (déle než pět let) jsou českým prostředím při volbě jména do jisté míry ovlivněni.

10.4 Národnostně smíšené rodičovské dvojice a motivace volby dvou jmen

Do šetření byli zahrnuti i respondenti, kteří pro své dítě/ děti zvolili dvě rodná jména. Možnost volby dvou jmen, kterou povoluje náš právní řád, totiž může být jakýmsi východiskem v případě národnostně smíšené rodičovské dvojice. Ve všech zkoumaných případech šlo o národnostně smíšené dvojice, kde matka byla české národnosti a otec národnosti cizí.

V dotaznících se objevila jména: Chloe Elisabeth, Sofia Michaela, Karim Essam, Amelia Josephine, Viktorie Frances, Ema Aylin, Teresa Sibel, Anna Elis, Anna Beatrice a Emma Francine.

U většiny jmen byl při jejich výběru praktikován podobný postup, jedno jméno vybrala matka české národnosti a druhé otec, který byl národnosti cizí. Touto možností tak bylo splněno jak přání otce (popř. zahraniční části rodiny), tak matky. Rozhodně to ale neznamená, že by děti nosily kombinace jmen typu Libuše Zoe nebo František William. Takové kombinace by mohly působit poněkud zvláště. Stejně tak nemůže být bráno jako samozřejmost mínění, že matka (Češka) vybrala jméno vnímané jako ryze české.

Například matce Sofie Michaely se líbilo jméno Žofie (česká verze jména Sofie). Se jménem, které by obsahovalo háčky, by ale dítě mohlo mít problém v zahraničí, proto

zvolila „mezinárodní“ verzi stejného jména. Druhé jméno pak vybral otec z důvodu rodinné tradice. Stejným příkladem může být výběr jména Amelia Josephine. Matka chtěla dceru pojmenovat Amálie (po prababičce, tedy motivace podle rodinné tradice), otci se ale česká verze jména nelíbila. Zvítězil proto kompromis – „mezinárodní“ podoba jména (Amelia). Druhé jméno stejně jako v prvním případě vybíral sám otec. Obdobný postup zvolil i třetí pár. Matka české národnosti zvolila jména Teresa, Ema a Anna. Otec poté jména druhá: Sibel, Aylin a Elis. Svou volbu zdůvodnili snahou o to, aby děti měly jméno jak z české, tak ze zahraniční strany rodiny. Jako poslední můžeme uvést jméno Anna Beatrice. Matka pochází z České republiky, otec je Nigerijec. Obě vybraná jména jsou motivována rodinnou tradicí. První jméno bylo vybráno podle jména babičky z Čech, druhé podle babičky žijící v Nigérii. Opět se tedy setkáváme s kombinací „českého“ a „zahraničního“ jména.

11 Závěr

Stejně jako není v dnešní době ojedinělým jevem cizinec žijící v českém prostředí, není ojedinělým jevem ani „české“ jméno, které příslušník cizí národnosti zvolí pro své dítě/děti. Cílem mé bakalářské práce bylo pomocí sestaveného dotazníku zmapovat motivaci volby jména dětí cizinců a dětí z národnostně smíšených rodin žijících v českém prostředí. Zjišťovala jsem tedy, čím a do jaké míry se rodiče cizích národností žijící na území České republiky nechávají při výběru jména pro svého potomka/potomky ovlivnit.

Po vyhodnocení dotazníkového šetření mohu konstatovat, že mé předpoklady a domněnky se z větší části potvrdily (viz dále).

Nejprve byli respondenti rozděleni do skupin podle jednotlivých kontinentů, v rámci Evropy pak ještě do menších podskupin. Předpokládala jsem, že existují motivace společné nejen pro celé kontinenty, ale v případě Evropy i pro její určité části. Tuto domněnku potvrdily výsledky šetření, podle kterých můžeme považovat za vůbec nejčastější motivaci volby jména podle rodinné tradice a motivaci volby jména podle jeho zvukové stránky. Obecně silnou motivací jsou také soulad rodného jména s příjmením a významová stránka jména. Tyto motivace jsou velmi důležité pro rodiče ze všech zařazených kontinentů.

Po šetření dle kontinentů byly porovnávány také výsledky vybraných „mimoevropských“ národností s národnostmi „evropskými“. I zde existoval předpoklad na shodné a odlišné motivace a výsledky tento předpoklad potvrdily. Nejblíže k sobě měly odpovědi rodičů z jižní Evropy a Afriky, podle nichž jiná motivace než rodinná nepřicházela vůbec v úvahu. Pozoruhodné byly také výstupní informace při srovnání „evropských“ motivací s motivacemi ostatních kontinentů. V Evropě jako celku převládá motivace podle rodinné tradice, v Asii, Africe a Americe se ale tato motivace umístila nejvýše na pomyslném druhém místě, přičemž byla vždy poražena zvukovou stránkou jména.

Dále jsem zkoumala vliv délky pobytu rodičů cizích národností v České republice. Domnívala jsem se, že by právě tato skutečnost mohla hrát jednu z klíčových rolí při výběru jména. Předpokládala jsem, že rodiče, kteří žijí na našem území delší dobu (více než pět let), by mohli být ovlivněni českým prostředím více než rodiče žijící zde kratší dobu (v rádech měsíců až několika málo let), a mohli by tak volit „česká“ jména častěji. Tato domněnka se ale nakonec ukázala být pravdivou. Rodiče žijící v ČR déle než pět let volí jména „česká“ častěji než rodiče, kteří na našem území žijí několik měsíců či let, přesto ale nejsou „česká“ jména frekventovaná natolik, aby se dalo říci, že respondenty při volbě jména pro jejich dítě/děti silně ovlivnilo české prostředí.

Šetření probíhalo i s ohledem na existenci národnostně smíšených rodičovských dvojic. Domnívala jsem se, že právě v těchto případech může hrát různá národnost a odlišná kultura při volbě jména velkou roli a může vést k rozhodnutí zvolit dvě rodná jména. Tento předpoklad dotazníkové šetření potvrdilo. Většina respondentů uváděla, že dvě rodná jména byla jakýmsi kompromisem, bylo tak učiněno zadost jak české, tak zahraniční části rodiny.

Vedle všech ostatních pohledů je možno motivaci volby jména dětí cizinců a dětí z národnostně smíšených rodin žijících v českém prostředí zkoumat s ohledem na věk rodičů. Domnívala jsem se, že rodiče dnes již dospělých jedinců mohli být ovlivněni jinými skutečnostmi než rodiče v současné době malých dětí. Dotazník ale (kromě jednoho otce) nevyplnila žádná rodičovská dvojice, která by se svým rokem narození výrazně lišila od ostatních respondentů, tudíž jsem předpoklad nemohla šetřením ověřit.

Jsem velice ráda, že jsem se mohla touto problematikou zabývat a zpracovat ji do bakalářské práce. Počet „mezinárodních“ a „cizích“ podob rodných jmen užívaných v České republice rok od roku roste nejen díky národnostně cizím a smíšeným rodinám, ale i mnoha dalším faktorům. Jistě by tedy bylo na místě se touto problematikou nadále (a podrobněji) zabývat, zkoumat ji a postupně vyhodnocovat.

12 Seznam literatury

HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol. *Zákon o rodině: komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2001. 428 s. ISBN 80-7179-448-1.

KARLÍK, Petr; NEKULA, Marek; PLESKALOVÁ, Jana a kol. *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: NLN, 2002. 604 s. ISBN 80-7106-484-X.

KNAPPOVÁ, Miloslava. *Jak se bude vaše dítě jmenovat?* Praha: Academia, 2006. 4. přepracované a doplněné vyd. 651 s. ISBN 80-200-1349-0.

KNAPPOVÁ, Miloslava. *Rodné jméno v jazyce a společnosti*. Praha: Academia, 1989. 1. vyd. 204 s. ISBN 80-200-0167-0.

KRAUS, Jiří a kol. *Nový akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 2006. dotisk 1. vyd. 879 s. ISBN 80-200-1415-2.

KVÍTKOVÁ, Naděžda a kol. *Vlastní jméno jako prostředek sociální symboliky*. Praha: Univerzita Karlova v Praze - Pedagogická fakulta, 2004. 48 s. ISBN 80-7290-185-0.

PALA, Karel; VŠIANSKÝ, Jan. *Slovník českých synonym*. Praha: NLN, 1994. 439 s. ISBN 80-7106-059-3.

ŠMILAUER, Vladimír. Úvodem. In KOPEČNÝ, František. *Průvodce našimi jmény*. Praha: Academia, 1991. 2. přepracované a rozšířené vyd. 260 s. ISBN 80-200-0016-X.

ŠRÁMEK, Rudolf. Onomastika. In PLESKALOVÁ, Jana a kol. *Kapitoly z dějin české jazykovědné bohemistiky*. 1. vyd. Praha: Academia, 2007. 688 s. ISBN 978-80-200-1523-5.

13 Elektronické zdroje

Četnost jmen a příjmení [online]. 2. 3. 2011 [cit. 2011-04-25]. Dostupné na WWW: <www.mvcr.cz/clanek/cetnost-jmen-a-prijmeni-722752.aspx>.

Zákon o matrikách, jménu a příjmení [online]. [cit. 2011-05-30]. Dostupné na WWW: <<http://www.i-poradce.cz/SubPages/OtvorDokument/Clanok.aspx?idclanok=921&zor=1#x1>>.

14 Resumé

Bakalářská práce se zabývá motivací volby jména dětí cizinců a dětí z národnostně smíšených rodin žijících v českém prostředí. Je rozdělena na dvě části – část teoretickou a praktickou.

Teoretická část představuje pojmy rodné/křestní jméno, onomastika, antroponyma a vlastní jména, dále popisuje vývoj rodných jmen, jejich rozdělení podle původu, jednotlivé motivace volby jména a pravidla zápisu jednotlivých jmen do matriky.

Praktická část je založena na výsledcích dotazníkového šetření. Výsledky jsou vyhodnocovány z několika různých úhlů pohledu. Hlavním je vyhodnocování z hlediska rozdělení respondentů podle jednotlivých kontinentů, dále jsou srovnávány výsledky „evropské“ s výsledky „mimoevropskými“, je také zohledněna délka pobytu rodičů v České republice, možnost existence národnostně smíšených rodičovských dvojic a s tím spojená motivace volby dvou rodných jmen. Výsledky šetření jsou procentuálně vyjádřeny a přehledně zobrazeny také v jednotlivých tabulkách, které jsou součástí práce.

15 Summary

The bachelor's thesis deals with the motivation of choice of the children's names of foreigners and of children from ethnically mixed families living in the Czech environment. It is divided into two parts – theoretical and practical.

The theoretical one presents the concepts of first name, onomastics, anthroponyms and others. Furthermore the bachelor's thesis describes the development of maiden names, their distribution by origin, individual motivation of name's choice and the rules of recording those names into the register office.

The practical part is based on the results derived from filled in questionnaires. The results are evaluated from several different points of view. The key one is evaluation based on distribution of respondents by continents, onwards the “European” results are compared with the “non-European”. Parents' length of stay in the Czech Republic is taken into account as well as the possibility of the existence of ethnically mixed parental couples accompanied by the motivation of the choice of two maiden names. The results are

expressed as a percentage and also clearly shown in the various tables that are part of the bachelor's thesis.

16 Klíčová slova

motivace, onomastika, antroponyma

17 Přílohy

17.1 Příloha č. 1: Dotazník k bakalářské práci

1. Otec dítěte – národnost:

2. Otec dítěte – rok narození:

3. Matka dítěte – národnost:

4. Matka dítěte – rok narození:

5. Křestní jméno dítěte:

6. Rok narození dítěte:

7. Motivace volby jména: (možno zvolit více možností, např. jméno po otci a zároveň zvuková stránka jména/jméno po známém a zároveň soulad rodného jména s příjmením apod.)

a) podle rodinné tradice:

- jméno po otci/matce
- jméno po prarodičích
- jméno po jiných rodinných příslušnících

b) jméno po známém/příteli

c) náboženská motivace

d) zvuková stránka jména (jméno hezky zní)

e) významová stránka jména (líbilo se nám, co jméno znamená)

f) soulad rodného jména s příjmením (první jméno se dobře/hezky hodí k druhému)

g) jméno podle slavné osobnosti:

- zpěvák/zpěvačka
- herec/herečka
- sportovec/sportovkyně
- politik/politička
- historická postava
- jiné

h) jméno podle fiktivní osobnosti:

- literární/divadelní postava
- filmová/seriálová postava
- jiné

ch) jiná motivace

8. Jak dlouho žijete v České republice?

9. Pokud jste zvolili cizí rodné jméno, máte nějaké negativní zkušenosti s užíváním tohoto jména v ČR (např. špatné skloňování/výslovnost/pravopis jména apod. ve škole/u lékaře)?
Jaké?

10. Pokud jste zvolili české rodné jméno, uvažovali jste při výběru i nad jménem cizím?
Proč jste nakonec zvolili jméno české?

11. Vlastní komentář týkající se výběru jména pro Vaše dítě (jak jste se rozhodovali/jak jste vybírali, jak často a kolikrát jste změnili názor, proč jste zvolili právě jméno, které jste zvolili apod.)?